

IZVJEŠTAJ O FINACIJSKOJ REVIZIJI

**FEDERALNOG ZAVODA ZA MIROVINSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE
FEDERALNOG ZAVODA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE**

za 2015. godinu

Broj: 05-01/16

Sarajevo, juni 2016. godine

SADRŽAJ

I.	NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE	1
II.	IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ FINANSIJSKOJ REVIZIJI	1
1.	Uvod	1
2.	Predmet, cilj i obim revizije	1
3.	Postupanje po preporukama iz prethodnog izvještaja	2
4.	Sistem internih kontrola i interna revizija	3
5.	Finansijski plan i izvještavanje	5
6.	Izvršenje Finansijskog plana	5
6.1	Prihodi i primici	5
6.1.1	Prihodi od poreza	6
6.2	Rashodi i izdaci i finansiranje	6
6.2.1	Rashodi i izdaci Stručne službe	7
6.2.1.1	Plaće i naknade troškova zaposlenih	7
6.2.1.2	Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge	7
6.2.2	Tekući transferi	9
6.2.2.1	Tekući transferi – penzije po Zakonu o PIO	10
6.2.2.2	Tekući transferi-penzije pod povoljnijim uslovima koje se finansiraju iz Budžeta FBiH	11
6.2.2.3	Tekući transferi – pomoći penzionerima i transferi neprofitnim organizacijama	13
6.2.3	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	14
6.3	Finansijski rezultat	14
7.	Imovina, obaveze i izvori sredstava	15
7.1	Kratkoročna potraživanja i plasmani	15
7.2	Stalna sredstva	16
7.3	Kratkoročne obaveze i razgraničenja	17
8.	Popis imovine, potraživanja i obaveza	17
9.	Vanbilansna evidencija	18
10.	Javne nabavke	18
11.	Komentar	18
III.	REZIME DATIH PREPORUKA	20
IV.	PRILOG FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	22
PRILOG 1.	BILANS STANJA NA DAN 31.12.2015. GODINE	22
PRILOG 2.	GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU BUDŽETA ZA 2015. GODINU	23
PRILOG 3.	IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA ZA 2015. GODINU	27

I. NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

Osnova za reviziju

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja (Račun prihoda i rashoda, Bilans stanja, Izvještaj o novčanim tokovima, Izvještaj o kapitalnim izdacima i finansiranju, Posebni podaci o plaćama i broju zaposlenih, Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta) **Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje** na dan 31. decembar 2015. godine i za godinu koja završava na taj dan i usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo Federalnog zavoda za penzijsko/ mirovinsko i invalidsko osiguranje odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, tj. Zakonom o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH. Ova odgovornost obuhvata kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare i greške, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima.

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo Federalnog zavoda za penzijsko/mirovinsko i invalidsko osiguranje je odgovorno i za poslovanje u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i drugim relevantnim propisima, uključujući i odredbe zakona i propisa na osnovu kojih su transakcije i iznosi objavljavani u finansijskim izvještajima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu provedene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u FBiH ("Sl. novine FBiH", broj 22/06) i primjenjivim Međunarodnim standardima Vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI). Ovi standardi nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objavama datim u finansijskim izvještajima. Izbor postupka je zasnovan na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima usljed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju odabira revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvještaja.

Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima, naša odgovornost je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske informacije i transakcije, po svim bitnim pitanjima, usklađene sa odgovarajućim zakonskim i drugim propisima. Ova odgovornost uključuje provođenje procedura, kako bi se dobili revizijski dokazi o tome da li se sredstva koriste za namjene utvrđene zakonima i propisima. Procedure uključuju procjenu rizika od značajnog neslaganja sa zakonima.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući, te da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje.

Osnova za izražavanje mišljenja:

- 1. U finansijskim izvještajima za 2015. godinu iskazan je višak rashoda nad prihodima u iznosu od 35.613.578 KM. Iskazani višak rashoda nad prihodima je najvećim dijelom nastao iz razloga što je u 2015. godini vršen obračun i isplata penzija utvrđenih po Zakonu o PIO, po isplatnom koeficijentu od 1,816 koji nije utvrđen na osnovu raspoloživih sredstava za isplatu penzija u skladu sa članom 51. Zakona o PIO. Rezultat navedenog, dijelom je bilo i**

neadekvatno praćenje realizacije i usklađivanja Finansijskog plana za 2015. godinu u dijelu da povećanje ili smanjenje prihoda istovremeno prati povećanje ili smanjenje rashoda koji se finansiraju iz istih. Iskazani višak rashoda nad prihodima sa nepokrivenim viškom rashoda iz ranijih godina čini akumulirani višak rashoda nad prihodima u iznosu od 141.575.945 KM (tačka 5., 6.2.2.1. i 6.3. Izvještaja);

Negativno mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji Federalnog zavoda za penzijsko/mirovinsko i invalidsko osiguranje, **prikazuju istinito i fer** po svim bitnim pitanjima stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2015. godine, rezultate poslovanja i novčani tok za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Finansijske informacije i transakcije prikazane u finansijskim izvještajima Federalnog zavoda za penzijsko/mirovinsko i invalidsko osiguranje u toku 2015. godine, nisu bile u svim materijalno značajnim aspektima usklađene sa odgovarajućim zakonskim i drugim propisima.

Skretanje pažnje

Bez uticaja na izraženo mišljenje, skrećemo pažnju na sljedeće:

- Finansijska stabilnost Federalnog zavoda je značajno narušena već dugi niz godina i ima tendenciju daljnjeg narušavanja, a aktivnosti na stabiliziranju Federalnog zavoda se sporo odvijaju, zbog čega su, po našem mišljenju, neophodne zajedničke aktivnosti sa resornim ministarstvom, Vladom FBiH i drugim relevantnim institucijama na saniranju i prevazilaženju situacije u kojoj se Federalni zavod nalazi, te osiguranju njegove finansijske stabilnosti (6.2.2. Izvještaja).
- Obzirom da je do kraja 2015. godine došlo do značajnog povećanja broja podnesenih zahtjeva za prijevremenu penziju, prestankom primjene člana 137. Zakona o PIO, evidentan je značajan broj neriješenih zahtjeva do kraja 2015. godine, što će dovesti do stvaranja dodatnih troškova usljed retroaktivnih isplata penzija od momenta podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava na penziju (6.2.2. Izvještaja).
- Federalni zavod za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje nije posvetio u potpunosti dužnu pažnju pravilnosti iskazivanja finansijskih pokazatelja u popisnim listama stalnih sredstava za 2015. godinu. Iako su sva stalna sredstva evidentirana u poslovnim knjigama, nije izvršena provjera tačnosti unesenih svih podataka u popisnim listama stalnih sredstava, kako bi popis stalnih sredstava bio u potpunosti usklađen sa Zakonom o računovodstvu i reviziji, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH (tačka 8. Izvještaja),
- Sredstva za rad Federalnog zavoda obezbjeđuju se iz doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje a ista predstavljaju javna sredstva, zbog čega bi bilo primjereno da se plaće i naknade zaposlenih u Federalnom zavodu kreću u visini plaća i naknada budžetskih korisnika u FBiH, posebno imajući u vidu narušenu finansijsku stabilnost Federalnog zavoda i kontinuirano prisutne poteškoće u isplati penzija (tačka 6.2.1.1. Izvještaja)
- Zbog različitog tumačenja člana 126. Zakona o PIO (da li se finansiranje vojnih penzija ostvarenih pod povoljnijim uslovima po federalnim propisima, vrši iz sredstava prikupljenih od doprinosa vojnih osiguranika po Zakonu o službi u oružanim snagama BiH), Vlada FBiH i Federalni zavod su u 2012. godini zatražili su od Parlamenta FBiH, a 05.10.2015. godine

- Federalni zavod od resornog ministarstva, autentično tumačenje ovog člana, ali do okončanja revizije nije dobivena povratna informacija o istom (tačka 6.2.2.2. Izvještaja).

Sarajevo, 24.06.2016. godine

Zamjenik generalnog revizora

Dragan Kolobarić, dipl.oec.

Generalni revizor

Dževad Nekić, dipl.oec.

II. IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ FINANSIJSKOJ REVIZIJI

1. Uvod

Federalni zavod za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar (u daljem tekstu: Federalni zavod) je javna ustanova, izvanbudžetski fond formiran Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine 2001. godine («Sl. novine FBiH», broj 32/01) reorganizacijom zatečenih nosilaca osiguranja: Društvenog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Bosne i Hercegovine (DF PIO BiH) i Zavoda mirovinskog i invalidskog osiguranja Mostar (Zavod MIO - Mostar). Osnovna djelatnost Federalnog zavoda je utvrđena Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju, Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja FBiH i Statutom Federalnog zavoda, a odnosi se na: osiguranje zakonitosti u ostvarivanju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, odlučivanje u prvom i drugom stepenu upravnog postupka u ostvarivanju prava i obaveza iz penzijskog i invalidskog osiguranja, osiguranje provođenja penzijskog i invalidskog osiguranja primjenom međunarodnih ugovora u socijalnom osiguranju, vođenje odgovarajuće evidencije o osiguranicima i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, vođenje informacionog sistema koji osigurava obavljanje djelatnosti Federalnog zavoda, isplata penzija, prikupljanje sredstava za penzijsko i invalidsko osiguranje iz drugih izvora, te donošenje općih akata za provođenje penzijskog i invalidskog osiguranja.

Unutrašnja organizacija i način rada Federalnog zavoda utvrđeni su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, na koji je Upravni odbor dao saglasnost u skladu sa Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja („Sl.novine FBiH“, br. 32/01 i 18/05).

Sredstva potrebna za ostvarivanje prava i obaveza iz penzijskog i invalidskog osiguranja, u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju i drugim posebnim propisima, obezbjeđuju se iz doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, Budžeta Federacije BiH, Budžeta BiH, prihoda po osnovu dobrovoljnog osiguranja, sredstava od gotovinskog dijela privatizacije u skladu sa zakonom koji reguliše oblast privatizacije preduzeća, prihoda koje svojom djelatnošću ostvari nosilac osiguranja i drugih prihoda.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Federalnog zavoda, sistematizovana su 853 radna mjesta. Na dan 31.12.2015. godine u Federalnom zavodu je bilo zaposleno 800 zaposlenika, od toga 40 pripravnika.

Sjedište Federalnog zavoda je u Mostaru, u ulici Dubrovačka bb.

2. Predmet, cilj i obim revizije

Predmet revizije su finansijski izvještaji Federalnog zavoda za 2015. godinu i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima. Predmet revizije nije bilo rješavanje o pravima iz penzijskog-invalidskog osiguranja.

Cilj revizije finansijskih izvještaja je da omogući revizoru da izrazi mišljenje o finansijskim izvještajima koji su predmet revizije, tj. da li finansijski izvještaji, u materijalno značajnom smislu, objektivno i istinito prikazuju finansijsko i materijalno stanje Federalnog zavoda na dan 31.12.2015. godine, izvršenje budžeta za godinu koja se završava na taj dan, da li je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, da li je trošenje javnih sredstava namjensko, te da li su finansijski izvještaji sačinjeni u skladu sa posebnim propisima o računovodstvu i finansijskom izvještavanju u javnom sektoru.

Revizija je obavljena u skladu sa internim planskim dokumentima revizije, u novembru 2015. godine i u aprilu 2016. godine.

S obzirom da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. Postupanje po preporukama iz prethodnog izvještaja

Ured za reviziju institucija u FBiH (u daljem tekstu: Ured) je izvršio reviziju finansijskih izvještaja Federalnog zavoda za MIO/PIO za 2014. godinu, sačinio Izvještaj o izvršenoj reviziji i dao mišljenje sa rezervom o finansijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja sa zakonskim i ostalim propisima. U izvještaju su date preporuke u cilju otklanjanja uočenih propusta i nedostataka.

Federalni zavod je postupio u skladu sa članom 16. tačka 3. Zakona o reviziji institucija u FBiH i obavijestio Ured o poduzetim aktivnostima na realizaciji datih preporuka u cilju prevazilaženja nepravilnosti identifikovanih u revizorskom izvještaju za 2014. godinu.

Federalni zavod je **postupio** po datim preporukama koje se odnose na:

- osiguranje dosljedne primjene člana 27. i 37. Zakona o budžetima u FBiH u dijelu donošenja Finansijskog plana Federalnog zavoda;
- definisanje stepena rizika za proces planiranja u Pravilniku o internim kontrolama, kao i mjera koje bi trebalo poduzeti u cilju otklanjanja utvrđenog rizika i sprečavanja neželjenih dešavanja u procesu planiranja, radi osiguranja uvjerenja da je interna kontrola uspostavljena u cilju zaštite sredstava od gubitaka i dosljedne primjene zakonskih i drugih propisa;
- definisanje obaveze izrade i donošenja Strateškog plana interne revizije za period od tri godine u Pravilniku o internoj reviziji, te sačinjavanje istog za naredne tri godine, kako je to propisano Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH;
- nastavljanje saradnje sa Poreznom upravom i dalje provođenje aktivnostima na naplati potraživanja od doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje po osnovu zaključenih sporazuma, u skladu sa Zakonom o naplati i djelimičnom otpisu dospjelih, a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje;
- preknjižavanje rashodovanih stalnih sredstava na odgovarajuća konta glavne grupe – sredstva van upotrebe, i nakon njihovog uništenja isknjižavanje iz bilansnih evidencija u skladu sa Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i trezor;
- provođenje nabavki u skladu odredbama člana 16. tačke 6. Zakona o javnim nabavkama, u dijelu dijeljenja predmeta ugovora s namjerom izbjegavanja primjene nabavnih postupaka utvrđenih navedenim Zakonom;
- izvršenje ugovora za izvođenje građevinskih radova i praćenje po svim elementima ugovora, kao i odvijanje radova po utvrđenoj dinamici i obračunavanje ugovorenih penala pri kašnjenju u izvođenju radova iz neopravdanih razloga;
- realno iskazivanje potencijalnih obaveza i potraživanja na vanbilansnoj evidenciji.

Federalni zavod je **djelimično postupio** po datim preporukama koje se odnose na:

- priznavanje rashoda i izdatka u obračunskom periodu u kojem je obaveza za plaćanje nastala i u izvještajnom periodu na koje se odnose u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, kako se ne bi narušavalo načelo modificiranog nastanka događaja;
- poduzimanje aktivnosti da se kontinuirano tokom fiskalne godine prati realizacija Finansijskog plana i da se vrši usklađivanje Finansijskog plana, posebno u dijelu da povećanje ili smanjenje prihoda istovremeno prati povećanje ili smanjenje rashoda koji se finansiraju iz tih prihoda;
- izvršenje analize poduzetih aktivnosti na realizaciji Programa utvrđenog Zaključkom Vlade FBiH od 22.01.2014. godine u saradnji sa Vladom FBiH, te ocjenu realne mogućnosti izvršavanja istog, kao i na rad na iznalaženju novih aktivnosti u cilju prevazilaženja situacije u kojoj se nalazi Federalni zavod;
- poduzimanje aktivnosti Federalnog zavoda, u saradnji sa Vladom FBiH i resornim ministarstvom, da se izvrši sveobuhvatna analiza u cilju iznalaženja rješenja za navedenu situaciju;

- poduzimanje aktivnosti, u saradnji sa resornim ministarstvom, da se od strane Parlamenta FBiH osigura autentično mišljenje člana 126. Zakona o PIO, a u cilju dosljedne primjene zakonskih i drugih propisa vezano za način finansiranja penzija ostvarenih pod povoljnijim uslovima.

Federalni zavod **nije postupio po preporukama**, koje se odnose na:

- preispitivanje opravdanosti ugovaranja i plaćanja fiksnog mjesečnog iznosa za pružanje kompjuterske usluge od strane „ERC ZIP“-a, obzirom da su Ugovorom utvrđene i pojedinačne cijene usluga, a ukoliko pojedinačne cijene nisu realno utvrđene izvršiti analizu istih prije zaključivanja ugovora;
- preispitivanje zaključenog Ugovora o pružanju kompjuterskih usluga sa „MEDIUM INFORMATIKA“ d.o.o. Velika Gorica u dijelu utvrđivanja pojedinačnih cijena usluga, te poduzimanje aktivnosti po istom u cilju izmjene ugovora i fakturisanje vršiti na osnovu predhodno ovjerenih specifikacija o izvršenim uslugama;
- poduzimanje aktivnosti na sveobuhvatnoj analizi ekonomičnosti unamljivanja kompjuterske opreme - multifunkcijskih uređaja i isplativosti ovakvih projekata, te kontinuirano pratiti realizaciju u okvirima zaključenog Okvirnog sporazuma;
- dosljednu primjenu člana 51. Zakona o PIO kod utvrđivanja isplalnog koeficijenta za obračun i isplatu penzija po Zakonu o PIO, te propisivanje procedure za primjenu člana 51. Zakona o PIO;
- osiguravanje da se popis stalnih sredstava i sitnog inventara i usklađivanje knjigovodstvenog stanja sa stanjem utvrđenim popisom vrši u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH, Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i Trezor;

4. Sistem internih kontrola i interna revizija

Radi ostvarenja programskih ciljeva rada, menadžment je odgovoran za uspostavljanje funkcionalnog sistema interne kontrole u cilju ekonomičnog, efikasnog i efektivnog trošenja javnih sredstava. Faktor koji najviše utiče na funkcionalnost istog je povoljno kontrolno okruženje koje prvenstveno dolazi do izražaja kroz organizacionu strukturu, način rukovođenja i poštivanje postojećih zakonskih propisa.

U skladu sa Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja, Federalnim zavodom upravlja Upravni odbor, kojeg imenuje Vlada FBiH na period od dvije godine. Mandat Upravnog odbora Federalnog zavoda je istekao 28.03.2014. godine, a 05.06.2014. godine, Rješenjem Vlade FBiH (V.broj: 1076/2014.) privremeno je imenovan Upravni odbor na period od 6 (šest) mjeseci. Nakon isteka roka, mandat Upravnom odboru nije ponovo produžen, a nije imenovan ni novi, tako da je Federalni zavod poslovao bez Upravnog odbora više od 8 (osam) mjeseci. Novi Upravni odbor je imenovan tek 27.08.2015. godine, Rješenjem Vlade FBiH (V. Broj 1074/2015). **Imajući u vidu da je u nadležnosti Upravnog odbora, između ostalog, donošenje finansijskog plana, utvrđivanje koeficijenta za obračun i isplatu penzija na mjesečnom nivou, briga o blagovremenom pritanju sredstava za penzijsko i invalidsko osiguranje, te odgovornost da se održi fiskalni balans i ne dozvoli stvaranje obaveza prema korisnicima koje se ne mogu pokriti iz prihoda, kao i činjenica da se Federalni zavod suočava sa problemima finansijske prirode i da već duži vremenski period posluje sa viškom rashoda nad prihodima, smatramo da je Upravni odbor trebao biti blagovremeno imenovan.**

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Federalnog zavoda, sistematizovana su radna mjesta sa opisom poslova i koeficijentima složenosti u odjeljenjima i odsjecima u okviru administrativnih službi, uslovi za obavljanje poslova po radnim mjestima, potreban broj izvršilaca i odgovornost zaposlenih za obavljanje poslova radnog mjesta na koje je zaposlenik raspoređen.

U skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Federalni zavod je 2009. godine donio **Pravilnik o internim kontrolama-internim kontrolnim postupcima** kojim je izvršena procjena rizika (nizak, srednji i visok) za većinu značajnijih poslovnih aktivnosti, po kriteriju uticaja određene aktivnosti na poslovanje Federalnog

zavoda. Upravni odbor je 28.10.2015. godine donio Izmjene i dopune navedenog Pravilnika kojim je definisan srednji nivo rizika za proces planiranja, kao i mjere u cilju otklanjanja utvrđenih rizika u skladu sa datom preporukom u prethodnom revizijskom Izvještaju.

U postupku revizije utvrdili smo da su uglavnom donesene procedure, koje bi trebale regulisati pojedine procese poslovanja, a koje su sastavni dio sistema internih kontrola. Nakon provedene revizije finansijskih izvještaja za 2015. godinu utvrđeno je da sistem internih kontrola u pojedinim slučajevima još uvijek nije zadovoljavajući u dijelu dosljedne primjene zakonskih i ostalih propisa, što se odnosi na: praćenje realizacije Finansijskog plana i usklađivanje istog u dijelu da povećanje ili smanjenje prihoda prati povećanje ili smanjenje rashoda (tačka 5. Izvještaja); osiguranje dosljedne primjene člana 51. Zakona o PIO kod utvrđivanja isplatnog koeficijenta (tačka 6.2.2.1. Izvještaja); osiguranje autentičnog tumačenja člana 126. Zakona o PIO u cilju dosljedne primjene zakonskih i drugih propisa (tačka 6.2.2.2. Izvještaja); praćenje realizacije ugovora za nabavku stalnih sredstava (tačka 6.2.3. Izvještaja); davanje tekućih transfera neprofitnim organizacijama (tačka 6.2.2.3. Izvještaja); te vršenje popisa stalnih sredstava u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji, Uredbom o računovodstvu u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

Interna revizija

U skladu sa Zakonom o internoj reviziji, Federalni zavod je formirao Ured za internu reviziju (u nastavku: Ured) za obavljanje poslova interne revizije u Federalnom zavodu. Ured obavlja poslove interne revizije u skladu sa godišnjim Programom i planom rada kojeg usvaja Nadzorni odbor. Program i plan rada interne revizije za 2015. godinu Nadzorni odbor je usvojio 23.02.2015. godine. U 2015. godini sačinjeni su kvartalni Operativni planovi kojim su, između ostalog, utvrđeni: predmet revizije, stepen rizika, mjesto revizije, oblast rada u kojoj će se vršiti revizija, vrijeme obavljanja revizije, vremenski rok potreban za obavljanje revizije, rok izrade nalaza i mišljenja, revizijski tim koji će vršiti reviziju.

Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH, propisano je da rukovodilac interne revizije ima obavezu da pripremi strateški plan organizacije za period od tri godine. Strateški plan je prezentiran za period 2016-2018 godina i isti je usvojen od strane Nadzornog odbora 28.12.2015. godine, ali isti nije sačinjen za period 2015.-2017. godine, iako je bila obaveza u skladu sa navedenim Zakonom. Uvidom u dokumentaciju, konstatovano je da je Godišnji izvještaj o radu Ureda interne revizije za 2015. godinu, usvojio Nadzorni odbor 21.03.2016. godine i isti je dostavljen 22.02.2016. godine Centralnoj harmonizacijskoj jedinici u skladu sa navedenim Zakonom.

U Godišnjem izvještaju Ureda za period od 01.01.- 31.12.2015. godine je navedeno da su urađena 33 (tridesettri) nalaza i mišljenja po pojedinim predmetima kontrole rada Federalnog zavoda. Uvidom u Nalaze i mišljenja Ureda po obavljenoj internoj reviziji poslova u kantonalnim/županijskim Odjeljenjima za rješavanje o pravima iz penzijskog-invalidskog osiguranja, konstatovano je da je Ured obavljao internu reviziju metodom slučajnog uzorka i u određenim slučajevima utvrđivao nepravilnosti i nezakonitosti i davao preporuke za otklanjanje istih, kao i utvrđivanje odgovornosti uposlenih koji rade u navednim odjeljenjima. U Godišnjem izvještaju Ureda za 2015. godinu je navedeno da su administrativne jedinice Federalnog zavoda dostavljale izvještaje o poduzetim aktivnosti na otklanjanju propusta. Istovremeno u Godišnjem izvještaju Ureda nije navedeno da li je Ured obavljao internu reviziju procesa popisa imovine i obaveza Federalnog zavoda kao i postupaka utvrđivanja koeficijenta za isplatu penzija u skladu sa članom 51. Zakona o PIO, na šta ukazujemo već dugi niz godina. Navedeni propusti imaju značajnog uticaja kako na poslovanje Federalnog zavoda, tako i na pravilno iskazivanje imovine i obaveza Federalnog zavoda u skladu sa zakonskim propisima.

U skladu sa članom 44. Zakona o budžetu u FBiH i Pravilniku o obliku, sadržaju, načinu popunjavanja i predaji izjave o fiskalnoj odgovornosti, direktor Zavoda je u zakonsko utvrđenom roku potpisao i predao Izjavu o fiskalnoj odgovornosti

Poboljšati funkcionisanje sistema internih kontrola u dijelu: praćenja i realizacije finansijskog plana, osiguranja dosljedne primjene člana 51. Zakona o PIO kod utvrđivanja isplatnog koeficijenta, praćenja realizacije ugovora o nabavci stalnih sredstava, izdvajanje sredstava za namjene koje nisu propisane Zakonom o PIO, te vršenje popisa imovine i obaveza u skladu sa zakonskim propisima.

5. Finansijski plan i izvještavanje

Upravni odbor Federalnog zavoda je 29.09.2014. godine usvojio Finansijski plan za 2015. godinu, kojim su planirani ujednačeni prihodi i primici i rashodi i izdaci u iznosu od 1.887.020.963 KM, ali na isti, Federalno ministarstvo finansija nije dalo saglasnost iz razloga što predviđeni iznos sredstava u Finansijskom planu za 2015. godinu značajno odstupa od budžetskih kapaciteta. Zbog isteka mandata Upravnog odbora Federalnog zavoda i neimenovanja novog, Finansijski plan Federalnog zavoda za 2015. godinu je usvojila Vlada FBiH 26.3.2015. godine, a 31.03.2015. godine isti je usvojen na sjednicama oba doma Parlamenta FBiH, kojim su planirani ujednačeni prihodi i primici i rashodi i izdaci u iznosu od 1.865.647.791 KM. Do donošenja finansijskog plana za 2015. godinu, na snazi je bila Odluka o privremenom finansiranju Federalnog zavoda za period 01.01.-31.03.2015. godine za koju je dao saglasnost Parlament FBiH.

Uvidom u postupak planiranja konstatovano je da je planiranje pojedinih stavki rashoda izvršeno bez detaljnog obrazloženja pojedinih stavki. Iako je sačinjen pregled planiranog broja zaposlenih, isti nije sastavni dio Finansijskog plana za 2015. godinu i ne sadrži planirani broj radnih mjesta i strukturu zaposlenih, kako je to propisano Zakonom o budžetima u FBiH.

Upravni odbor je dana 16.09.2015. godine donio Odluku o izmjenama i dopunama Finansijskog plana za 2015. godinu, kojim je ukupan iznos prihoda i primitaka i rashoda i izdataka uvećan za 21.373.174 KM, odnosno planirani su ujednačeni prihodi i primici i rashodi i izdaci u iznosu od 1.887.020.965 KM, koji odgovaraju prvobitno usvojenom Finansijskom planu Federalnog zavoda. Federalno ministarstvo finansija je dalo saglasnost na Izmjene Finansijskog plana Federalnog zavoda 30.09.2015. godine, a navedene izmjene su usvojene na sjednici Doma naroda Parlamenta 08.10.2015.godine, a 09.10.2015. godine na sjednici Predstavničkog doma.

U Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta za 2015. godinu, iskazani su prihodi i primici u iznosu od 1.841.016.611 KM i rashodi i izdaci u iznosu od 1.876.630.190 KM, te višak rashoda nad prihodima u iznosu od 35.613.578 KM, što sa viškom rashoda nad prihodima iz ranijih godina (105.962.367 KM), predstavlja akumulirani višak rashoda nad prihodima u iznosu od 141.575.945 KM (šire obrazloženo u tački 6.3.-Izvještaja).

Na osnovu izvršenog uvida u dokumentaciju, iskazani višak rashoda nad prihodima je nastao najvećim dijelom iz razloga što je u 2015. godini vršen obračun i isplata penzija ostvarenih po Zakonu o PIO, po isplatnom koeficijentu od 1,816 koji nije utvrđen na osnovu raspoloživih sredstava za isplatu penzija u skladu sa članom 51. Zakona o PIO., kao i nagli rast broja penzionera zbog prestanka primjene člana 137. Zakona o PIO kojim prestaje pravo na prijevremenu starosnu penziju sa 31.12.2015. godine. Također, nije bilo osigurano adekvatno praćenje realizacije i usklađivanja Finansijskog plana za 2015. godinu u dijelu da povećanje ili smanjenje prihoda istovremeno prati povećanje ili smanjenje rashoda koji se finansiraju iz istih.

Potrebno je da se poduzmu aktivnosti da se kontinuirano tokom fiskalne godine prati realizacija Finansijskog plana i vrši usklađivanje Finansijskog plana posebno u dijelu da povećanje ili smanjenje prihoda istovremeno prati povećanje ili smanjenje rashoda koji se finansiraju iz tih prihoda.

Pregled izvršenja Finansijskog plana za 2015. godinu dat je u tabeli Pregled Godišnjeg izvršenja budžeta u prilogu Izvještaja.

6. Izvršenje Finansijskog plana

6.1 Prihodi i primici

U finansijskim izvještajima za 2015. godinu, ukupno ostvareni prihodi i primici su 1.841.016.611 KM, što je u odnosu na Rebalans plana manje za 46.004.354 KM, a u odnosu na prethodnu godinu, više za 49.420.277 KM.

6.1.1 Prihodi od poreza

Prihodi od poreza predstavljaju prihode od doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje koji su iskazani u iznosu od 1.588.905.977 KM i u odnosu na plan manje su ostvareni za 20.165.355 KM, a u odnosu na prethodnu godinu veći su za 41.019.812 KM. Sredstva za poslovanje Federalnog zavoda se najvećim dijelom ostvaruju od uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju (Zakon o PIO) i Zakonom o doprinosima.

Uplata doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za sve osiguranike, uključujući i vojne osiguranike (pripadnike Vojske BiH) vrši se na depozitne račune otvorene kod tri poslovne banke, u skladu sa Pravilnikom o načinu i uplati javnih prihoda budžeta i izvanbudžetskih fondova na teritoriji FBiH. Poslovne banke vrše pražnjenje sredstava na otvorene transakcijske račune na dan uplate doprinosa. Uplaćena sredstva za penzijsko i invalidsko osiguranje vojnih osiguranika pripadnika Oružanih snaga BiH ne vode se na podračunu Vojske BiH, kako je propisano članom 126. Zakona o PIO, s obzirom da isti nije ni otvoren. Za navedena sredstva vodi se posebna knjigovostvena evidencija, kao i matična evidencija vojnih osiguranika u skladu sa navedenim članom Zakona.

U 2015. godini Federalni zavod je nastavio sa aktivnostima vezanim za primjenu Zakona o naplati i djelimičnom otpisu dospjelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje iz 2006. godine, prema kojem su svi dužnici određeni Zakonom bili u obavezi pokrenuti postupak za izmirenje dugovanja, na način da se podnese prijava Federalnom zavodu po osnovu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Na dan 31.12.2015. godine ukupan dug 13 dužnika sa kojima su potpisani sporazumi, iznosio je 10.318.082 KM. Prema dostavljenom Pregledu dužnika sa kojima je potpisan Sporazum o izmirenju duga, za sve dužnike dug je dospio u cijelosti.

Po zahtjevu Federalnog zavoda od 06.11.2015. godine Porezna uprava FBiH je 20.11.2015. godine, dostavila podatke o njenim poduzetim mjerama i aktivnostima za 7 (sedam) pravnih osoba koje su zaključile Sporazume o obročnoj otplati duga, a nisu izvršile plaćanje dugovanja, kao i o visini duga (IGDD VISOKOGRADNJA“ Donji Vakuf, „BARIT“ d.o.o. Kreševo, „OLIMP“ d.d. Gračanica, „GRAFOPAK“ d.o.o. Gračanica, „I LIVNOBUS“ d.o.o. Livno, „RUDARINVEST“ d.o.o. Banovići, „BNT TRAKTORI I AUTODIZALICE“ d.o.o. Novi Travnik). Uvidom u dostavljene podatke Porezne uprave, u dva slučaja su blokirani računi dužnika, u tri slučaja je pokrenut postupak prinudne naplate, u jednom slučaju je pokrenut stečajni postupak i u jednom slučaju je tražena odgoda prinudne naplate. Konstatirano je da je nakon sprovedenih aktivnosti od strane Porezne uprave FBiH, jedino pravna osoba „I LIVNOBUS“ d.o.o. Livno izmirila ukupne obaveze prema Federalnom zavodu na dan 22.12.2015. godine.

Od devet dužnika, koji su potpisali Sporazum o izmirenju duga sa načinom plaćanja jednokratno (sa ostvarenim popustima), koji su u stečaju, kod sedam obveznika je završen stečajni postupak i nakon izmirenja duga iz stečajne mase, ostao je dio duga koji nije izmiren, a kod dva obveznika uplate doprinosa čeka se na okončanje stečajnog postupka.

U saradnji sa Poreznom upravom nastaviti sa aktivnostima na naplati potraživanja od doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje po osnovu zaključenih sporazuma, u skladu sa Zakonom o naplati i djelimičnom otpisu dospjelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje.

6.2 Rashodi i izdaci i finansiranje

U finansijskim izvještajima za 2015. godinu, ukupno ostvareni rashodi i izdaci iskazani su u iznosu od **1.876.630.190 KM**, što je u odnosu na plan (1.887.020.965 KM) manje za 10.390.775 KM, a u odnosu na prethodnu godinu više za 42.165.844 KM. Od ukupno ostvarenog iznosa rashoda i izdataka na tekuće rashode se odnosi 1.874.873.519 KM, a na kapitalne izdatke 1.756.671 KM.

U strukturi rashoda i izdataka, najznačajnije su isplate penzija 1.811.219.784 KM, rashodi i izdaci Stručne službe 31.891.349 KM, zatim doprinosi za zdravstveno osiguranje penzionera 21.142.426 KM, rashodi vezani za isplatu penzija 10.252.135 KM (poštanske usluge za isplatu penzija, izdaci za bankarske usluge i konverziju,

negativne tečajne razlike za isplatu inozemnih penzija, kompjuterske usluge, te izdaci za usluge Instituta za medicinsko vještačenje), isplate naknada za tjelesno oštećenje 2.125.496 KM.

6.2.1 Rashodi i izdaci Stručne službe

U strukturi rashodi i izdataka Stručne službe na tekuće rashode se odnosi iznos od 30.134.678 KM a na kapitalne izdatke 1.756.671 KM. U odnosu na plan tekući rashodi su manji ostvareni za 70.187 KM, a u odnosu na prethodnu godinu manji su za 466.581 KM. Rashodi i izdaci Stručne službe čine 1,70% ukupno ostvarenih rashoda i izdataka Federalnog zavoda, a odnose se na bruto plaće i naknade zaposlenih, izdatke za materijal i usluge Stručne službe, kao i ostale tekuće transfere koji se odnose na date pomoći penzionerima. Zaključkom Vlade FBiH iz 2012. godine utvrđeno je da visina ukupnih administrativnih troškova ne može preći iznos od 1,8% ukupnih sredstava za penzijsko i invalidsko osiguranje.

6.2.1.1 Plaće i naknade troškova zaposlenih

Izdaci za bruto plaće i naknade iskazani su u iznosu od 25.037.580 KM i predstavljaju 83,08% ukupnih rashoda i izdataka Stručne službe Federalnog zavoda. Najniža isplaćena neto plaća u Federalnom zavodu iznosila je 501 KM, a najviša 4.015 KM, dok prosječno isplaćena plaća za 2015. godinu je iznosila 1.422 KM, a u prethodnoj godini 1.434 KM. U skladu sa Planom pripravnika za 2015. godinu, 40 pripravnika je obavljalo pripravnčki staž u 2015. godini.

Uporedni pregled bruto plaća, doprinosa i naknada u odnosu na prošlu godinu dat je u slijedećoj tabeli:

Opis	2015. godina	2014. godina
Bruto primanja uposlenika	19.678.084	19.908.201
Doprinosi poslodavaca	2.075.310	2.099.422
Naknade troškova uposlenika	3.284.186	3.285.061
Ukupno	25.037.580	25.292.684
Prosječan broj uposlenih na osnovu radnih sati	830	827

Iskazane naknade troškova zaposlenih najvećim dijelom se odnose na naknadu za topli obrok u iznosu od 2.357.660 KM, čija je visina utvrđena Zaključkom direktora od 22.10.2010. godine i isplaćuje se u iznosu od 14 KM dnevno. Navedeni Zaključak je donesen u godini kada je Federalni zavod pozitivno poslovao, a već u narednoj 2011. godini, bilježi negativno poslovanje koje je evidentno u svim narednim godinama. Napominjemo da je isplaćeni mjesečni iznos naknade za topli obrok za puni fond sati neznatno manji od iznosa minimalne penzije koja se isplaćuje na teret Federalnog zavoda (326 KM).

Regres za godišnji odmor iskazan je u iznosu od 315.600 KM, i isplaćen je u visini od 400 KM po zaposlenom u skladu sa Odlukom direktora Federalnog zavoda.

Kada su plaće i naknade u pitanju, posebno naknada za topli obrok, smatramo da su iste neprimjerene u uslovima narušene finansijske stabilnosti Federalnog zavoda i otežanih uslova isplata penzija. Također smatramo da bi Federalni zavod, kao javna ustanova koja ima javne ovlasti u rješavanju o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja i čiji se rad finansira iz doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, koji predstavljaju javni novac, trebao urediti da plaće i naknade zaposlenih budu u visini plaća i naknada budžetskih korisnika u FBiH. Istovremeno bi ostvarivanjem ušteta po ovom osnovu, Federalni zavod dao svoj doprinos na stabilizaciji penzijskog sistema, a što je definisano i Planom aktivnosti i konkretnih mjera u cilju stabilizacije penzijskog sistema utvrđenim od strane Upravnog odbora u februaru 2016. godine.

6.2.1.2 Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge

Ukupno iskazani izdaci za materijal i usluge su 14.278.433.879 KM. Najveći dio izdataka se odnosi na izdatke za ugovorene usluge vezano za isplate penzija (10.252.135 KM), a odnose se na: poštanske usluge za

isplatu penzija 6.549.736 KM, kompjuterske usluge 2.192.163 KM, usluge medicinskog vještačanja 1.087.225 KM i bankarske usluge, konverzija i negativne kursne razlike 423.011 KM.

U okviru ugovorenih usluga iskazane su **kompjuterske usluge** u iznosu od 2.192.163 KM. Pružanje i korištenje informatičkih usluga iskazane su na osnovu računa po zaključenim ugovorima sa „Medium informatika“ d.o.o. Velika Gorica, Republika Hrvatska u iznosu od 21.000 KM mjesečno (za godinu 252.000 KM) i „ERC ZIPO“ d.o.o. Sarajevo u iznosu od 129.000 KM mjesečno (za godinu 1.548.000 KM), kao i refundaciju za najamninu sistemskog softvera u iznosu od 9.661 USD (odnosno protuvrijednost u KM na dan plaćanja fakture). Takođe, Zavod je u 2015. godini zaključio ugovor sa preduzećem „Infodom“ d.o.o. Sarajevo za integrirano rješenje digitalizacije poslovnih procesa, digitalnu arhivu i usluge za pripremu mikrofilmovanja u iznosu od 206.505 KM, te za nabavku Microsoft licence u iznosu od 365.285 KM.

Ugovorima sa „ERC ZIPO“ i „Medium informatika“ regulisane su naknade za usluge obavljene u toku jednog mjeseca na osnovu pojedinačnih cijena usluga. Iako su ugovorene cijene po naprijed definisanim uslugama, ugovorne strane su se Ugovorom sporazumjele da će do daljnjeg plaćati mjesečni iznos najviše do 129.000 KM (ERC ZIPO), odnosno do 21.000 KM (Medium informatika). **Uvidom u dokumentaciju utvrđeno je da je Federalni zavod plaćao maksimalni fiksni iznos, koji je regulisan zaključenim ugovorom, bez obzira na obim stvarno izvršenih usluga.**

Na osnovu prezentirane dokumentacije konstatovano je da je Federalni zavod vršio određene analize izvršenih usluga koje su pokazale da bi bila veća vrijednost usluga, ali ista nije imala uticaja na već ugovorenu cijenu usluga. Uvidom u prezentirane fakture konstatovano je da se ne navodi vrsta usluge koja se obavljala tokom mjeseca, dok u prilogu računa su specificirane pružene usluge bez vrijednosnih pokazatelja za pružene usluge i iste nisu ovjerene od strane odgovorne osobe, čime bi se potvrdilo da su usluge i izvršene. **Na ovaj način je i u 2015. godini, kao i u 2014. godini, nastavljena praksa mjesečnog fakturisanja u fiksnom iznosu, bez navođenja stvarno izvršenih usluga koje se obavljaju mjesečno i za koje se ispostavljaju fakture, na što smo ukazivali i u prethodnim izvještajima.**

Osigurati dosljednu primjenu Zakona o budžetima u FBiH u dijelu korištenja odobrenih sredstva za kompjuterske usluge samo do visine utvrđene finansijskim planom u njegovom posebnom dijelu.

Preispitati opravdanost ugovaranja i plaćanja fiksnog mjesečnog iznosa za pružanje kompjuterske usluge od strane „ERC ZIP“-a i Medium informatika“ d.o.o. Velika Gorica obzirom da su Ugovorom utvrđene pojedinačne cijene i vrsta usluga.

Izdaci za unajmljivanje imovine i opreme za 2015. godinu, iskazani su u iznosu od **280.181 KM**, od čega se na iznajmljivanje poslovnih prostora za smještaj organizacijskih jedinica Zavoda odnosi 106.113 KM, a na unajmljivanje kompjuterske opreme, printera i multifunkcionalnog uređaja odnosi 174.068 KM. Na osnovu prezentirane dokumentacije konstatovano je da Zavod koristi 12 poslovnih prostora za koje plaća zakup u skladu sa zaključenim ugovorima, od kojih šest ugovora ima neodređen rok zakupa. Prezentiran je Ugovor o zakupu na neodređeno vrijeme, zaključen sa zakupodavcem (Bećirović Šemsudin) koji nije protokolisan. Mjesečna zakupnina se kreće između 8 i 12 KM/m².

Na troškovima **unajmljivanja kompjuterske opreme** iskazano je 174.068 KM i najvećim dijelom (146.924 KM) se odnosi na zaključeni Okvirni sporazum, od 29.01.2014. godine, za najam multifunkcionalnih uređaja (printanje, kopiranje, skeniranje i faksiranje), koji je u primjeni od marta 2014. godine. Manji dio sredstava (27.144 KM), odnosi se na usluge uvezivanja multifunkcionalnih uređaja u postojeći menadžment sistem u Zavodu. Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da poduzeće „Konica Minolta“ nije instalirala sve uređaje, jer nisu obezbjeđeni preduslovi (novi/zamjenski PC). Okvirni sporazum za najam multifunkcionalnih uređaja, zaključen je na tri godine sa „Racional“ doo Sarajevo, kojim je utvrđen ukupan iznos pružanja usluge u vrijednosti **242.190 KM**, **Navedeni sporazum nije realizovan na osnovu godišnjih ugovora, kojim je trebalo utvrditi iznos usluga na godišnjem nivou, kako je to predviđeno članom 17. Zakona o javnim nabavkama.** Imajući u vidu da je u 2014. godini realizovano usluga u iznosu 124.941 KM, a u 2015. godini 174.068 KM (rebalansom plana za 2015. godinu planirano u iznosu od 195.000 KM), odnosno u ukupnom iznosu od **299.009 KM**, što je za 56.819 KM više od ugovorenog iznosa. Na ovaj način je Okvirni sporazum realizovan za manje od dvije godine u većem iznosu od ugovorenog kako u vrijednosnom tako i količinskom. Na osnovu

konstatovanog ukazujemo na povećan broj usluga i vrijednosti istih u odnosu na predviđene potrebe za jednu godinu. Zbog navedenog, Zavod je 31.12.2015. godine proveo proceduru javne nabavke, te zaključio novi Okvirni sporazum o nabavci usluga sa istim dobavljačem na iznos 384.345 KM, koji vrijedi tri godine. **U toku revizije nije predočena dokumentacija da je prije otpočinjanja primjene navedenog najma, odnosno prije zaključivanja Okvirnog sporazuma, izvršena adekvatna analiza ekonomičnosti i isplativosti unajmljivanja kompjuterske opreme, na što ukazuje realizacija zaključenog Okvirnog sporazuma.**

Kod zaključivanja Okvirnog sporazuma o nabavkama unajmljivanja kompjuterskih usluga na period duži od jedne godine, osigurati dosljednu primjenu člana 17. Zakona o javnim nabavkama,

Za unajmljivanje kompjuterske opreme - multifunkcionalnih uređaja provesti sveobuhvatnu analizu ekonomičnosti, odnosno isplativosti ovakvih projekata, te kontinuirano pratiti realizaciju u okvirima zaključenog Okvirnog sporazuma.

6.2.2 Tekući transferi

Tekući transferi iskazani su u iznosu od 1.835.557.506 KM, što predstavlja 97,27% ukupnih rashoda. U odnosu na planirano (1.843.713.689 KM) manje su ostvareni za 8.156.183 KM, a u odnosu na prethodnu godinu više za 42.183.928 KM. Realizacija tekućih transfera najvećim dijelom se odnosi na penzije po Zakonu o PIO u iznosu od 1.533.393.254 KM, vojne penzije ostvarene pod povoljnijim uslovima 277.826.528 KM, doprinose za zdravstveno osiguranje na teret penzija 21.142.427 KM, isplate naknada za fizičku onesposobljenost 2.125.497 KM, pomoći 659.800 KM (po Odluci Novi Grad i Novo Sarajevo), i pomoći za liječenje 362.970 KM i pomoći pojedincima i neprofitnim organizacijama 47.030 KM.

Pregled planiranih i realizovanih tekućih transfera daje se u sljedećoj tabeli:

R. br.	Naziv transfera	Rebalans Fin. plana za 2015.god.	Realizacija sredstava za 2015. godinu	Realizacija sredstava za 2014. godinu
1	2	3		4
614211	Isplata penzija na teret PIO	1.603.324.517	1.533.393.254	1.502.198.174
614211	Penzije na teret Budžeta FBiH	215.803.073	277.826.528	267.522.983
614 21101	Penzije po Zakonu o prijever. pov. umir. (član 4.) na teret Budž. FBiH		21.995.303	15.994.870
614 211011	Penzije po Zakonu o prijever. pov. umir. (član 4.) po čl.126 Zakona o PIO		17.942.221	12.256.796
614 21102	Penzije po Zakonu o prijever. pov. umir. (član 3.) na teret Budž. FBiH		34.908.348	35.751.078
614 211021	Penzije po Zakonu o prijever. pov. umir. (član 3.) po čl.126 Zakona o PIO		30.850.453	32.122.510
614 21106	Odluke Vlade FBiH o sufin. najnižih penzija		6.502.825	6.845.938
614 21108	Penzije po Zak. o službi u vojsci FBiH na teret Budž. FBiH		1.435.785	1.450.153
614 211081	Penzije po Zakonu o službi u vojsci FBiH po čl. 126 Zakona o PIO		1.436.309	1.451.149
614 2113	Penzije po Zakonu o oružanim snagama BiH		13.832.192	13.524.803
614 2116	Penzije po Zakonu o pravima domob. branilaca i članova njihovih porodica na teret Budžeta FBiH		22.955.244	26.160.754
614 2117	Penzije po Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica na teret Budž. FBiH		13.568.450	12.553.505
614 2118	Penzije po čl. 139-JNA po Zakonu o PIO na teret Budžeta FBiH		4.329.640	4.760.050
614 2119	Penzije po čl.94 po Zakonu o PIO na teret Budž. FBiH		108.069.758	104.651.377
614 2111	Isplata naknada za fizičku onesposobljenost	2.196.567	2.125.497	2.198.838
614 212	Doprinos za zdrav.osig.na teret mirovina	21.829.532	21.142.427	20.731.517
614 2193	Pomoć po odlukama	560.000	1.069.800	85.000
614 21	Grantovi pojedincima po osnovu mir.osig.	1.843.713.689	1.835.557.506	1.792.736.511

Obračun i isplata penzija u 2015. godini se vršila u skladu sa sljedećim koeficijentima:

- **U visini od 1,816 za osobe** penzionisane po Zakonu o PIO; Zakonu o PIO vojnih osiguranika i preuzete korisnike po Zakonu o PIO; Zakonu o oružanim snagama BiH;
- **U visini od 1,485 za osobe** penzionisane po Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica; Zakon o pravima domobilisanih branilaca i članova njihovih porodica i Zakon o službi u vojsci FBiH,

- **U visini od 1,000 za osobe** penzionisane po Zakonu o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata.

Navedeni koeficijenti su utvrđeni odlukom Upravnog odbora, a na osnovu Zaključaka Vlade FBiH (V. Broj 63/14) od 22.01.2014. godine, kojim se daje saglasnost Federalnom zavodu da utvrdi isplatne koeficijente u smislu člana 51. Zakona o PIO, za isplatu penzija, počev od 01.01.2014. godine. Na ovaj način su povećane penzije od 01.01.2014. godine za 5%, iako za isplatu penzija nisu bila osigurana sredstva u smislu člana 51. Zakona o PIO.

Odluke o visini isplatnog koeficijenta Upravni odbor je donio za isplatu penzija za svaki mjesec od oktobra 2015. godine, a do oktobra mjeseca isplata penzija se vršila po istim koeficijentima bez odluke Upravnog odbora, jer isti nije bio imenovan. Za utvrđene koeficijente po navedenim odlukama, smatramo da nisu bili realno utvrđeni u smislu člana 51. Zakona o PIO, **obzirom da su se za isplatu penzija zahvatala sredstva iz tekućeg priliva iz narednog mjeseca, što je na kraju 2015. godine uticalo na finansijski rezultat iskazivanja viška rashoda nad prihodima.**

U cilju uspostave bolje finansijske stabilnosti Federalnog zavoda i održivosti isplatnog koeficijenta, Vlada FBiH je prethodno navedenim Zaključkom zadužila Federalni zavod da u okviru svojih aktivnosti nastavi prodaju neperspektivnih nekretnina, koje su u imovini Federalnog zavoda, a u skladu sa ranije donesenim planom, kao i da informiše Vladu FBiH o provedbi mjera i njihovim finansijskim efektima i da dostavlja finansijske izvještaje na osnovu kojih će Vlada FBiH poduzimati dodatne mjere i aktivnosti. Određene aktivnosti su vršene u 2014. godini prema „Programu realizacije zaključaka Vlade Federacije BiH broj 63/2014 od 22.01.2014. godine“ koje je Vlada razmatrala i usvajala na svojim sjednicama. **U vezi sa navedenim, ističemo da u 2015. godini nije bilo značajnijih aktivnosti na realizaciji navedenog Programa.**

Dana 01.02.2016. godine Zaključkom Vlade Federacije BiH broj 01-34-136/16 zatraženo je od Federalnog zavoda da sačini novu analizu trenutnog finansijskog stanja i da predloži eventualni Program aktivnosti u cilju finansijske stabilnosti Federalnog zavoda. U vezi sa navedenim Zaključkom Vlade FBiH Federalni zavod je predložio „Plan aktivnosti i konkretnih mjera sa ciljem finansijske stabilizacije penzijskog sistema FBiH“ kojim je predloženo niz konkretnih aktivnosti čije bi ostvarivanje imalo značajnog efekta na saniranju deficita i stabilizaciji penzijskog sistema FBiH. Do okončanja revizije Federalnog zavoda, nismo dobili povratnu informaciju da je dobivena saglasnost od strane Vlade FBiH na predloženi Plan aktivnosti i mjera za finansijsku stabilizaciju penzijskog sistema FBiH. **Iako je značajno narušena finansijska stabilnost Federalnog zavoda, smatramo da se aktivnosti sporo odvijaju, što dodatno narušava stabilnost poslovanja Federalnog zavoda.**

Napominjemo da su potrebna sredstva za isplatu penzija i troškova isplate penzija za decembar 2015. godine iznosila 155.085.802 KM, a prikupljena sredstva za isti mjesec 153.280.740 KM, ali su ista iskorištena za isplatu penzija iz prethodnog mjeseca, pa su raspoloživa sredstva za isplatu penzija za isti mjesec 6.207.352 KM.

Prema prezentiranim podacima evidentan je značajan porast broja zahtjevau 2015. godini, za prijevremenu penziju po Zakonu o PIO, zbog prestanka primjene člana 137. Zakona o PIO sa 31.12.2015. godine. Zbog navedenog ostao je neriješen određeni broj zahtjeva, što će dovesti do stvaranja dodatnih troškova retroaktivnih isplata penzija od momenta podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava na penziju.

U saradnji sa Vladom FBiH, resornim ministarstvom i drugim relevantnim institucijama kontinuirano poduzimati aktivnosti na iznalaženju realnih mogućnosti saniranja i prevazilaženja situacije u kojoj se nalazi Federalni zavod, te osiguranja njegove finansijske stabilnosti.

6.2.2.1 Tekući transferi – penzije po Zakonu o PIO

Rashodi penzija koji se finansiraju iz doprinosa po Zakonu o PIO iskazani su u iznosu od 1.597.454.433 KM i u odnosu na prethodnu godinu od 1.561.553.432 KM, veći su za 35.901.001 KM . Istovremeno prihodi od doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje u 2015. godini iskazani su u iznosu od 1.588.905.977KM, u odnosu na prethodnu godinu od 1.547.886.165 KM veći su za 41.019.812 KM.

Godina	Broj obveznika uplate doprinosa	Broj osiguranika	Ostvareni prihodi od doprinosa	Broj korisnika penzija	Isplaćena sredstva za penzije
2014	58.117	467.382	1.547.886.165	394.900	1.561.553.432
2015	63.207	483.340	1.588.905.977	402.044,	1.597.454.433
Index 2015/2014	108,75	103,41	102,65	101,80	102,29

Prema navedenom Pregledu u kojem su iskazani podaci iz Izvještaja o radu Federalnog zavoda za 2015. godinu, broj korisnika penzija u decembru 2015. godine, u odnosu na decembar 2014. godine povećan je za 7.144. Istovremeno je broj osiguranika, za isti mjesec 2015. godine u odnosu na 2014. godinu povećan za 15.958 kao i broj obveznika uplate doprinosa za 5.090.

Navedeno ukazuje da se povećava broj korisnika penzija uz istovremeno povećanje broja osiguranika, ali je evidentno da su isplaćena sredstva za penzije značajno veća za ostvarene prihode od doprinosa i to u 2015. godini za 8.548.456 KM a u 2014. godini za 13.667.267 KM. Omjer osiguranika i korisnika penzija 1,2:1 u 2015. godini, što znači da na 1,2 osiguranika otpada 1 korisnik penzija. Istovremeno prosječno isplaćena penzija za decembar 2015. godine iznosila je 368,36 KM.

Za obračun i isplatu penzija po isplatnom koeficijentu 1,816 nije bilo realnih mogućnosti, obzirom da je članom 51. Zakona o PIO regulisano da se usklađivanje penzija vrši mjesečno po potrebi na osnovu sredstava dodijeljenih za isplatu penzije. Prema Zakonu, utvrđivanje koeficijenta, vrši se u ovisnosti da li su raspoloživa sredstva za penzije manja ili veća od troškova koji obuhvataju administrativne troškove i troškove penzija.

Prijedlog koeficijenta za obračun penzija dostavlja se Upravnom odboru od strane Stručne službe i u istom su navedeni rashodi i procijenjeni prihodi Zavoda, **ali se navedeni Prijedlog ne ovjerava i ne potpisuje od strane predlagača, niti je isti sačinjen na bazi relevantne dokumentacije koja odražava stvarno stanje, a što smo konstatovali i u prethodnim izvještajima. Uvidom u dokumentaciju, vezano za utvrđivanje koeficijenta za isplatu penzija, konstатовano je da i dalje nisu propisane procedure za primjenu člana 51. navedenog Zakona, iako smo ukazivali na isto i u prethodnim izvještajima.**

Već duži vremenski period je evidentno da za obračun i isplatu penzija, nisu dovoljna sredstva, zbog čega je Federalni zavod, nedostajući iznos sredstava za isplatu penzija po utvrđenim isplatnim koeficijentima, obezbjeđivao iz uplaćenih sredstava za doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje narednog mjeseca. Obzirom na navedeno, Federalni zavod nije postupao u skladu sa članom 51. Zakona o PIO prilikom utvrđivanja mjesečnog koeficijenta za isplatu penzija u 2015. godini, a što smo konstatovali i u prethodnim Izvještajima.

Osigurati dosljednu primjenu člana 51. Zakona o PIO kod utvrđivanja isplatnog koeficijenta za obračun i isplatu penzija po Zakonu o PIO, a takođe propisati procedure za primjenu navedenog člana Zakona o PIO.

6.2.2.2 Tekući transferi-penzije pod povoljnijim uslovima koje se finansiraju iz Budžeta FBiH

Tekući transferi koji se odnose na isplaćene penzije pod povoljnijim uslovima iskazani su u iznosu od 277.826.528 KM. U strukturi isplaćenih penzija koje su finansirane iz Budžeta (213.889.759 KM) na finansiranje penzija po osnovu priznatog posebnog staža iz člana 94. Zakona o PIO se odnosi 108.069.758 KM, na penzije po Zakonu o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata u iznosu 56.968.435 KM, po Zakonu o demobilisanim borcima 22.993.555 KM, po Zakon o pravima branilaca, invalida i članova njihovih porodica 13.587.590 KM, za isplatu razlike za primaoca minimalne penzije po odluci Vlade FBiH 6.502.825 KM, dio Zakona o službi u Vojsci FBiH 1.436.309 KM i za isplate vojnih penzija po članu 139. Zakona o PIO (vojne penzije bivše JNA) 4.331.287.

U 2015. godini evidentan je veliki broj izdatih privremenih rješenja po kojima se vrši obračun penzija po Zakonu o prijevremenom povoljnijem penzionisanju. Po navedenom Zakonu, u redovnoj isplati za decembar mjesec 2015. godine isplaćeno je za 19.981 korisnika penzija, od kojih je 7.718 korisnika sa privremenim rješenjem, za koje nije okončan postupak kontrole u skladu sa Zakonom o kontroli zakonitosti korištenja prava iz boračko invalidske zaštite. Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata dužno je provesti kontrolu zakonitosti korisnika kojima su izdata privremena rješenja u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu Zakona o povoljnijem penzionisanju. Iz prezentirane dokumentacije vidljivo je da je prosječan broj dana prevođenja privremenih u konačna rješenja bio 217 dana, na osnovu uzorka Federalnog zavoda od 849 rješenja. Iako je Zakonom utvrđen rok za kontrolu zakonitosti, isti nije ispoštovan od strane Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata. U maju i septembru 2015. godine navedeno Federalno ministarstvo je zatražilo od Federalnog zavoda poimeničan pregled svih korisnika prijevremene povoljnije penzije, isti je dostavljen dva puta u 2015 godini i to 19.05.2015. godine i 15.10.2015. godine. **S obzirom na navedeno nisu u potpunosti intenzivirane aktivnosti na provedbi kontrole zakonitosti, kako bi se ostvarivanje prava na penziju pod povoljnijim uslovima vršilo na osnovu konačnih rješenja.**

Intenzivirati aktivnosti prema Federalnom ministarstvu za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata i ukazati na potrebu provođenja kontrole u skladu sa Zakonom o kontroli zakonitosti korištenja prava iz boračko-invalidske zaštite, kako bi se ubrzalo prevođenje privremenih rješenja u konačna.

Napominjemo da smo u prethodnim revizijama ukazivali na značaj autentičnog tumačenja člana 126. Zakona o PIO, kojim je, između ostalog, regulisano da se sredstva za penzijsko invalidsko osiguranje vojnih osiguranika vode na podračunu nosioca osiguranja i penzije vojnih osiguranika isplaćuju sa tog podračuna. Za vojne osiguranike se vode pomoćne evidencije uplate doprinosa po Zakonu o službi u oružanim snagama BiH. Od prikupljenih sredstava se vrši isplata penzija po navedenom Zakonu kao i Zakonu o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata i Zakonu o službi u vojsci FBiH, obzirom da su sredstva vojnih osiguranika Vojske Federacije BiH potrošena do novembra 2011. godine. Prema prezentiranim internim evidencijama samo u 2015. godini prikupljeno je 30.705.244 KM, a isplaćeno penzija 64.835.837 KM. Za finansiranje penzija po članu 126. Zakona o PIO, sa državnog nivoa, ostalo je raspoloživih sredstava samo 19.656.735 KM. Zbog iskazanog različitog stava povodom finansiranja penzija ostvarenih pod povoljnijim uvjetima i stanja na podračunu iz člana 126. Zakona o PIO, Vlada FBiH je Zaključkom, br. 172/2012 od 15.02.2012. godine, zadužila resorno ministarstvo da utvrdi Prijedlog autentičnog tumačenja člana 126. Zakona o PIO, koji će Premijer FBiH uputiti Parlamentu FBiH. Iz navedenih razloga se i Federalni zavod obratio Parlamenu FBiH dana 04.05.2012. godine, kojim je, prije donošenja autentičnog tumačenja člana 126. Zakona o PIO, dao pojašnjenja u vezi navedenog člana i zatražio usmenu raspravu povodom ovog pitanja na odgovarajućim parlamentarnim odborima u oba doma Parlamenta FBiH, o čemu smo pisali i u prethodnom Izveštaju. Obzirom da nije razmatrano niti doneseno autentično tumačenje navedenog člana Zakona o PIO, Federalni zavod se, 05.10.2015. godine, ponovo obratio Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike i Parlamentu FBiH za autentično tumačenje člana 126. Zakona o PIO, ali do momenta obavljanja revizije nije dobivena povratna informacija.

U saradnji sa resornim ministarstvom, poduzeti aktivnosti da se od strane Parlamenta FBiH osigura autentično mišljenje člana 126. Zakona o PIO, a u cilju dosljedne primjene zakonskih i drugih propisa vezano za način finansiranja penzija ostvarenih pod povoljnijim uslovima.

Penzije po osnovu Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica iskazani su u iznosu od 13.587.589 KM. Od stupanja na snagu navedenog Zakona, Federalni zavod donosi privremena rješenja pripadnicima Oružanih snaga koji su pod uvjetima i na način utvrđen federalnim propisima ostvarili status ratnih vojnih invalida, zbog nejasnoća i nedorečenosti odredaba člana 31a i 31b navedenog Zakona u određivanju visine penzije. Federalni zavod je u prethodnom periodu putem resornog ministarstva u više navrata tražio rješenje ovog pitanja, te upućivao Urgenciju-Inicijativu u kojoj je navodio da Federalni zavod

donosi isključivo privremena rješenja u akontativnom iznosu, u visini najniže penzije, a takođe je navodio da se zbog dužine čekanja na dopunu Zakona, stvaraju sve veća opterećenja u budućnosti po Budžet FBiH, jer će se po donošenju konačnih rješenja morati isplatiti sve razlike u visini penzije od dana ostvarivanja prava. Federalni zavod je još 18.11.2013. godine dostavio Federalnom ministarstvu za pitanja branilaca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata, prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima branilaca i članovima njihovih porodica. **Do momenta obavljanja revizije nije prezentirana dokumentacija kojom se potvrđuje da je Federalni zavod obaviješten o poduzimanju aktivnosti navedenog Ministarstva na izmjeni i dopuni ovog Zakona.**

Potrebno je u saradnji sa resornim ministarstvom, nastaviti aktivnosti u cilju otklanjanja svih nejasnoća u primjeni člana 31a i 31b, kako bi se otpočelo sa primjenom Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica u potpunosti.

6.2.2.3 Tekući transferi – pomoći penzionerima i transferi neprofitnim organizacijama

U 2015. godini izvršena su i izdvajanja za liječenje penzionera preko udruženja penzionera u iznosu od 362.970 KM, kao i pomoći pojedincima i neprofitnim organizacijama u iznosu od 47.030 KM. Federalni zavod je 04.02.2015. godine zaključio Sporazum o kriterijima utroška i načinu realizacije dodijeljenih sredstava banjskog liječenja, sa savezima penzionera u FBiH, kojim je Savezu udruženja penzionera FBiH pripalo sredstava u iznosu od 304.325 KM, a Savezu županijskih udruga Mostar 65.675 KM. Federalni zavod vrši plaćanje prispjelih faktura za izvršene usluge liječenja na račun banjsko liječilišne ustanove, ali tek nakon što ovlaštene osobe Saveza udruženja svojim potpisom i pečatom ovjere ispravnost fakturisanog nivoa usluga. Kriterij za raspodjelu ukupno dodijeljenih sredstava je isključivo broj penzionera koji se vode u evidencijama Saveza. Prema izjavi odgovorne osobe, upućivanje na liječenje korisnika usluga se vršilo po kriterijima Saveza penzionera, koji nisu prezentirani.

U 2015. godini je izvršena doznaka sredstava tekućih transfera neprofitnim organizacijama na osnovu odluka direktora. Uvidom u dokumentaciju utvrđeno je da se izdvajanja, najvećim dijelom odnose na finansiranje redovnih aktivnosti Saveza udruženja penzionera (23.000 KM), organizaciju sportskih igara Saveza RVI SBK (1.000 KM), učešće liječnika Sveučilišne bolnice Mostar na sportskom takmičenju (1.000 KM), vakcinisanje ugroženih penzionera HNK(1.000 KM) i dr.

U Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta Federalnog zavoda iskazane su i pomoći penzionerima općina Novi Grad Sarajevo i Novo Sarajevo u iznosu od 659.800 KM. Sredstva za navedene namjene su osigurana uplatama navedenih općina Federalnom zavodu, koji vrši jednokratnu isplatu ovim penzionerima u iznosu od 50 KM za 13.196 penzionera, u skladu sa Sporazumom o načinu isplate jednokratne pomoći penzionerima sa područja općina Novo Sarajevo i Novi Grad. Federalni zavod je izvršio isplatu u cijelosti u visini uplaćenih sredstava od strane navedenih općina. **Navedeni poslovi prema članu 4. Zakona o organizaciji PIO nisu u nadležnosti Federalnog zavoda, te navedene isplate pomoći penzionerima, po našem mišljenju treba da provode Općine u skladu sa svojim nadležnostima.**

Članom 117 Zakona o PIO je regulisano da se iz doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje kao i drugih prihoda ostvarenih djelatnošću nosioca osiguranja, osiguravaju sredstva za ostvarivanje prava i obaveza iz penzijskog i invalidskog osiguranja i za rad nosioca osiguranja, što znači da se ne mogu vršiti izdvajanja za druge namjene osim propisanih. Obzirom na navedeno smatramo da izvršena izdvajanja sredstava u 2015. godini za navedene namjene nisu u skladu sa ovim članom Zakona.

Izdavanje sredstava vršiti samo za namjene propisane Zakonom o organizaciji PIO FBiH i Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.

6.2.3 Izdaci za nabavku stalnih sredstava

Izdaci za nabavku stalnih sredstava realizovani su u iznosu **1.756.671 KM** i u odnosu na planirane Rebalansom (2.955.000 KM) manji su za 1.198.329 KM. Struktura nabavljenih stalnih sredstava je sljedeća: građevine 571.616 KM i oprema 1.185.055 KM. Nabavka opreme se najvećim dijelom odnosi na softvere i licence 758.907 KM, zatim kompjutersku opremu 337.733 KM i motorna vozila 63.000 KM i ostala oprema 25.415 KM.

U okviru izdataka za **radove na adaptaciji poslovnih prostorija Federalnog zavoda u Zenici**, evidentirana je faktura iz 2014. godine u iznosu od 94.661 KM, odnosno nije iskazana u poslovnim knjigama u izvještajnom periodu na koji se odnosi, **što nije u skladu sa članom 76. Zakona o budžetima u FBiH, kojim je propisano da se rashodi i izdaci priznaju u momentu nastanka poslovnog događaja (obaveze) i u izvještajnom periodu na koji se odnose neovisno od plaćanja.** Osnovni Ugovor sa izvođačem radova („Almy- transport“ d.o.o. Zenica) je zaključen u 2014. godini, kao zajednička nabavka Federalnog zavoda i Zavoda zdravstvenog osiguranja Zeničko - dobojskog kantona, gdje od ukupne vrijednosti nabavke od 1.106.679 KM, pripadajući dio troškova Federalnog zavoda je 497.452 KM. Rok za završetak radova je 119 dana od dana uvođenja Izvođača radova u posao. Izvršenim uvidom u dokumentaciju utvrđeno je da se kod izvođenja radova kontinuirano pojavljuju nepredviđeni radovi. Adaptacija poslovnog prostora nije završena niti u 2015. godini. Zavod je 05.10.2015. godine zaključio novi ugovor o izvođenju dodatnih radova u iznosu od 160.606 KM, sa pripadajućim dijelom troškova od 72.193 KM.

Nadzorni organ u svojim mjesečnim izvještajima je također ukazivao na kašnjenje u izvođenju radova i kao najveći razlog navodi neusaglašenost projektne dokumentacije, uočene greške i nedostaci u projektnoj dokumentaciji i jako spora podrška projektanata u iznalaženju novih tehničkih rješenja za uočene greške i nedostatke i jako spor proces odobravanja novih predloženih rješenja. Praćenje izvršenja ugovora prema utvrđenoj dinamici je značajno, jer su Ugovorom definisani penali za svaki dan prekoračenja roka završetka radova od 1%, a najviše do 5% od ugovorene cijene radova. Uzimajući u obzir da se radi o značajnim ulaganjima u jednu zgradu i ukazivanju nadzornog organa u kašnjenju prema predviđenoj dinamici, posebno u dijelu spore podrške projektanata u iznalaženju novih tehničkih rješenja za uočene greške i nedostatke i sporog procesa odobravanja novih predloženih rješenja, **ne možemo potvrditi da su od strane investitora na efikasan način poduzete aktivnosti, sa ciljem izvršenja ugovora prema dinamičkom planu.**

Rashode i izdatke priznavati u obračunskom periodu u kojem je obaveza za plaćanje nastala i u izvještajnom periodu na koje se odnose u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, kako se ne bi narušavalo načelo modificiranog nastanka događaja.

Izvršenje ugovora za izvođenje građevinskih radova pratiti po svim elementima ugovora i osigurati da se radovi odvijaju prema predviđenoj dinamici, a u slučaju kašnjenja u izvođenju radova iz neopravdanih razloga obračunavati ugovorene penale.

6.3 Finansijski rezultat

U finansijskim izvještajima Federalnog zavoda za 2015. godinu iskazano je ostvarenje prihoda i primitaka u odnosu na rashode i izdatke kako slijedi:

Red. br.	Opis	Finansijski plan za 2015. god (GIB)	Ostvareno u 2014. godini	Ostvareno u 2015. godini	Index (5/3) x100	Index (5/4) x100
1	2	3	4	5	6	7
A	Prihodi i primici (I+II)	1.887.020.965	1.791.596.334	1.841.016.611	97,56	102,75
I	Prihodi (1+2)	1.850.582.029	1.791.205.914	1.841.016.611	99,48	102,78
1.	Prihodi	1.614.006.332	1.552.177.747	1.592.461.772	98,66	102,59
2.	Tekući transferi i donacije	236.575.697	239.028.167	248.554.839	105,06	103,98
II	Primici	36.438.936	390.420	-	-	-
B	Ukupni rashodi i izdaci (III+IV)	1.887.020.965	1.834.464.346	1.876.630.189	99,44	102,29
III	Tekući rashodi	1.884.065.965	1.833.052.140	1.874.873.518	99,51	102,28
IV	Izdaci	2.955.000	1.412.205	1.756.671	59,44	124,39,

C	Višak rashoda i izdataka u odnosu na prihode i primitke (B-A)	-	42.868.012	35.613.578	-	-
D	Nepokriveni deficit iz prethodnih godina	--	63.094.355	105.962.367	--	--
E	Ukupan (akumulirani) deficit (C+D)	--	105.962.367	141.575.945	--	-

U 2015. godini ukupni prihodi i primici iskazani su u iznosu 1.841.016.611 KM, rashodi i izdaci 1.876.630.189 KM i višak rashoda nad prihoda u iznosu od 35.613.578. KM. **Akumulirani višak rashoda nad prihodima sa 31.12.2015. godine iznosio je 141.575.945 KM i isti je za 45.319.639 KM veći od iznosa izvora sredstava (96.256.306 KM).**

Ostvareni višak rashoda nad prihodima u 2015. godini, kao i akumulirani višak rashoda nad prihodima, prvenstveno je nastao zbog primjene isplatnog koeficijenta koji nije bio utvrđen na osnovu relevantnih podataka u skladu sa članom 51. Zakona o PIO. Zbog navedenog sredstva za isplatu penzija su samo djelimično osigurana u mjesecu za koji se vrši isplata penzija, a što je direktno uticalo na povećanje rashoda za navedeni iznos, samim tim i osiguranje sredstava za isplatu penzija na način propisan navedenim članom Zakona o PIO. Kako nije došlo do realizacije Programa predviđenog Zaključkom Vlade FBiH od 22.01.2014. godine, niti su izvršene planirane prodaje imovine, isto je rezultiralo značajnom visinom ostvarenog deficita.

7. Imovina, obaveze i izvori sredstava

Na dan 31.12.2015. godine Federalni zavod je u finansijskom izvještaju iskazao imovinu u iznosu od 237.352.177 KM, od čega se na novčana sredstva odnosi 6.207.353 KM, kratkoročna potraživanja 39.028.228 KM, kratkoročne plasmane 13.533.475 KM, stalna sredstva 96.256.306 KM, dugoročne plasmane 1.940.590 KM i dugoročna razgraničenja 80.386.225 KM. Na poziciji kratkoročnih tekućih obaveza prema dobavljačima iskazan je iznos od 4.077.353 KM, obaveze prema penzijama 155.736.649 KM i obveze prema zaposlenicima 2.268.294 KM, kratkoročna razgraničenja 40.203.295 KM, dugoročna razgraničenja 80.386.225 KM, a ukupni izvori stalnih sredstava - 45.319.639 KM, nastali kao rezultat ostvarenog neraspoređenog viška rashoda nad prihodima (141.575.945 KM) i ukupnog iznosa izvora sredstava 96.256.306 KM.

7.1 Kratkoročna potraživanja i plasmani

Kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu 39.028.228 KM i u odnosu na prethodnu godinu manja su za 21.234.638 KM. Najznačajnija potraživanja se odnose na sumnjivih i spornih potraživanja (18.324.629 KM) gdje su iskazana potraživanja od Federacije BiH u iznosu od 18.097.987 KM, po osnovu Zakona o izmirenju obaveza Federacije BiH prema Federalnom zavodu iz 2013. godine (nastale po osnovu isplata penzija ostvarenih pod povoljnijim uslovima do 31.12.2009. godine). Pored toga, evidentirano je sumnjivo i sporno potraživanje od ERC-ZIPO d.o.o. Sarajevo u iznosu od 155.499 KM, kao i ostala sumnjiva i sporna potraživanja u iznosu od 71.142 KM koja su najvećim dijelom i utužena (Pilavić Zifet 28.272 KM, Duvnjak Dževad 20.900 KM, Castelo Kakanj 13.381 KM, Mitex Sarajevo 5.760 KM, Bosiljka Pašalić 2.400 KM i dr.). Pored navedenih sumnjivih i spornih potraživanja u strukturi kratkoročnih potraživanja evidentirana su potraživanja po Zakonu o naplati i djelimičnom otpisu dospjelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje 10.318.081 KM, potraživanja po vansudskim poravnanjima (po osnovu neuplaćenih doprinosa) 8.772.234 KM, potraživanja po vansudskim poravnanjima (po osnovu neuplaćenih penzija) 1.316.417 KM i ostala potraživanja u iznosu 296.866 KM (potraživanja za PDV 164.689 KM, potraživanja u zemlji za isporučenu robu 128.886 KM, potraživanja za date kratkoročne pozajmice zaposlenicima 3.140 KM i akontacija za službeni put 150 KM).

Kratkoročni plasmani iskazani su u iznosu od 13.535.475 KM i odnose se na sumnjiva i sporna potraživanja po depozitima od Hercegovačke banke.

7.2 Stalna sredstva

U finansijskim izvještajima Federalnog zavoda na dan 31.12.2015. godine iskazana su stalna sredstva u iznosu od 178.583.121 KM, od čega se na neotpisanu vrijednost stalnih sredstava odnosi 96.256.306 KM, na dugoročne plasmane 1.940.590 KM i dugoročna razgraničenja 80.386.225 KM.

Uvidom u dokumentaciju imovine Zavoda koja se odnosi na poslovne zgrade i poslovne prostore, konstatovano je da Federalni zavod poduzima aktivnosti na osiguranju katastarskog i zemljišno knjižnog uložka za poslovne objekte za koje postoje izvodi iz Posjedovnog lista. Prema informaciji o imovini – nekretninama od marta 2015. godine, **Federalni zavod raspolaže sa 132 poslovnih objekta, pet domova penzionera, hotel „Ero“, objekat Doma penzionera tvornica čarapa „Ključ“ i odmaralište „Sirena“ u RH.** Procijenjena vrijednost poslovnih objekata je 44.042.371 KM. Od ukupnog broja objekata uknjižena su 62 poslovna prostora ili 45%, za 26 poslovnih prostora postupak uknjižavanja je u toku. Prema informaciji, za sve neuknjižene poslovne prostore u svim općinama FBiH, pokrenuti su postupci i uknjižbe u skladu sa odredbama Zakona o stvarnim pravima Federacije BiH. Nakon provedenih procedura (Odluka Upravnog odbora i saglasnost Vlade FBiH), prodana su 4 poslovna prostora u Travniku, Žepču, Livnu i Ljubuškom. Zbog stvarnog stanja, potrebe za adaptacijom ili srušenih zgrada u kojima su bili poslovni prostori, sedam prostora će se bristati iz evidencije. Isti ne služe za obavljanje radno – pravnih procesa, ne koriste se u druge svrhe i izloženi su propadanju. Domovi penzionera u Tuzli, Neumu, Sarajevu i Bihaću nisu uknjiženi u poslovne knjige Federalnog zavoda, zbog nemogućnosti razriješenja imovinsko – pravnih odnosa te utvrđivanja vlasništva. Ukupna površina domova penzionera je 52.992 m² sa procijenjenom vrijednošću od 83.945.509 KM. Tvornica čarapa „Ključ“ nije predana u posjed, iako je kupac izmirio ugovorenu cijenu. Problem uknjižavanja imovine za odmaralište „Sirena“ ide u pravcu ometanja posjeda, zbog nezaštićenosti prava u objektu. Takođe, u informaciji se kao razlozi zbog kojih se ne mogu uknjižiti poslovni prostori navodi: neuplanjenost zgrada u kojima se nalaze otkupljeni stanovi, problem etažiranja, nedostatak relevantne pravne dokumentacije, uništeni dokumenti usljed ratnih i drugih okolnosti.

Na **dugoročnim plasmanima iskazani su stambeni krediti** dati uposlenicima Federalnog zavoda u ukupnom iznosu od **493.000 KM**, od čega je 471.000 KM dodijeljena u 2014. godini. Tri kredita su dodijeljena korisnicima u 2015. godini u iznosu od 22.000 KM. Sredstva su dodjeljivana u visini 10.000 KM, 7.000 KM i 5.000 KM sa posebnog namjenskog računa od prodaje stanova Federalnog zavoda. Ugovori su zaključivani sa korisnicima kredita na period od 60 mjeseci uz kamatnu stopu od 2% godišnje, kako je definisano Pravilnikom o stambenim odnosima. Povrat kredita se vrši mjesečnim obustavama na plaću. Iako je Zakonom o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo regulisano da se iz sredstva ostvarenih prodajom stanova dijelom mogu koristiti (90%) za kreditiranje pod povoljnijim uslovima pribavljanja stanova za potrebe svojih uposlenika, Zakonom o bankama je definisano da niko ne može u svoje ime i za svoj račun davati kredite na području Federacije, ako nema dozvolu Agencije za bankarstvo. Naprijed navedeno ukazuje na zakonsku neusaglašenost u ovom segmentu. **I pored navedenog, ukazujemo da je članom 117. Zakonom o PIO regulisano da se sredstva potrebna za ostvarivanje prava i obaveza iz penzijskog i invalidskog osiguranja i za rad nosioca osiguranja ostvaruju iz doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje i iz svih vrsta prihoda Federalnog zavoda, pa je upitno davanje kredita, obzirom na namjenu trošenja sredstava Federalnog zavoda.**

Dugoročna razgraničenja s 31.12.2015. godine u iznosu od 80.386.225 KM odnose se na verificirani dug Federacije BiH prema Federalnom zavodu PIO, koji se treba izmiriti u skladu sa Zakonom o izmirenju obaveza Federacije BiH.

Poduzimati mjere i aktivnosti na utvrđivanju vlasništva imovine Federalnog zavoda, na koju ima pravo raspolaganja, te na osnovu vjerodostojne dokumentacije vršiti procjenu vrijednosti imovine kako bi imovina bila istinito i fer iskazana u poslovnim knjigama.

Osigurati trošenje sredstava Federalnog zavoda isključivo za namjene ostvarivanja prava i obaveza iz penzijskog i invalidskog osiguranja i za rad Federalnog zavoda u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.

7.3 Kratkoročne obaveze i razgraničenja

Kratkoročne obaveze i razgraničenja iskazane su u iznosu **202.285.591 KM** od čega su kratkoročne obaveze 162.082.296 KM i razgraničenja 40.203.295 KM (razgraničeni prihodi 40.203.562 KM i razgraničeni rashodi 267 KM).

Struktura iskazanih kratkoročnih obaveza je slijedeća: obaveze za penzije za decembar 2015. godine iznose 155.736.649 KM; zatim plaće i naknade zaposlenim za decembar 2015. godine 2.268.293 KM; sredstva na izdvojenom računu od privatizacije 1.766.832 KM i kratkoročne obaveze prema pravnim i fizičkim licima 1.791.246 KM i ostale kratkoročne obaveze 519.276 KM.

8. Popis imovine, potraživanja i obaveza

Upravni odbor Federalnog zavoda je donio Odluku o popisu sredstava, obaveza i potraživanja, zaliha i sitnog inventara, broj: UOFZ-106/15 od 27.11.2015. godine i istom imenovao Centralnu popisnu komisiju, a direktori administrativnih službi će utvrditi broj komisija i njihov sastav, koje se imenuju rješenjem. Navedenom Odlukom su utvrđeni rokovi završetka popisa, usaglašavanja popisnog i knjigovodstvenog stanja i rok dostavljanja izvještaja Centralnoj popisnoj komisiji.

Komisije Kantonalnih administrativnih službi (njih 10) i Središnjih administrativnih službi (njih 2) su izvršile popis, sačinile popisne liste i Izvještaje o popisu imovine, obaveza, potraživanja, zaliha i sitnog inventara, a Centralna popisna komisija je sačinila Elaborat o izvršenom popisu. U navedenom Elaboratu je konstatovano da u nekim popisnim listama nisu navedeni inventurni brojevi stalnih sredstava, zbog čega je bilo teško identificirati ista, a naročito računarsku i ugrađenu opremu, a što ukazuje da popis nije izvršen cjelovito. Utvrdili smo da su vršena premještanja pojedinih stalnih sredstava iz jedne u drugu organizacionu jedinicu, bez potrebne prateće dokumentacije i adekvatnog evidentiranja premještenih stalnih sredstava.

Na osnovu popisnih lista stalnih sredstava Kantonalne administrativne službe Sarajevo (SAS Sarajevo), utvrđeno je da je dio kompjuterske opreme smješten u „ERC ZIPO“-u. Isti je dostavio Federalnom zavodu pregled opreme Federalnog zavoda koja se nalazi u „ERC ZIPO“-u, ali ne i popisnu listu sa inventurnim brojevima i nazivima opreme, **iako je bila obaveza u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.**

Prema Izvještaju (Elaboratu) Centralne popisne komisije, od 22.02.2016. godine, o izvršenom popisu imovine i obaveza, kao i prema Izvještaju o popisu Komisije za popis KAS Tuzla, knjigovodstveno i stvarno stanje stalnih sredstava u KAS Tuzla se slaže i da iznosi 4.780.587 KM. Istovremeno uvidom u Popisnu listu stalnih sredstava KAS Tuzla iskazano knjigovodstveno stanje stalnih sredstava je 2.639.411 KM, a stanje po popisu 1.526.275 KM, što znači da se ne slaže stanje stalnih sredstava u popisnoj listi (a nije iskazan manjak stalnih sredstava), niti odgovara iskazanom stanju u Glavnoj knjizi. Takođe, komisije za popis nisu sačinjavale rekapitulacije sredstava koje bi bile uporedive sa iskazanim stanjima u Glavnoj knjizi.

Uvidom u dokumentaciju, konstatovano je da su, u knjigovodstvenim evidencijama, evidentirani stanovi i osnivačka ulaganja nabavne vrijednosti 15.053.061 KM, a da isti nisu popisani niti se nalaze u pomoćnoj knjizi stalnih sredstava. Obzirom da nisu usklađeni podaci iz Pomoćne knjige stalnih sredstava u dijelu koji se odnosi na stanove i osnivačka ulaganja sa podacima Glavne knjige, **ne možemo potvrditi da je usklađivanje Glavne knjige sa pomoćnim knjigama vršeno u potpunosti u skladu sa Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH.**

Nakon usvajanja Odluke o popisu imovine i obaveza, a postupajući po datoj preporuci u prethodnom Izvještaju o reviziji, rashodovana stalna sredstva knjigovodstvene vrijednosti 6.534 KM su preknjižena na sredstva van upotrebe, do momenta formiranja Komisije za uništenju ili prodaje iste kada će se isknjižiti iz poslovnih knjiga po zapisniku Komisije.

Na osnovu naprijed navedenog smatramo da za provođenje popisa nisu osigurani svi preduslovi, jer nije prezentirana dokumentacija kojim se dokazuje da je popis stalnih sredstava izvršen cjelovito, popisne liste nisu sveobuhvatne, različito se iskazuju vrijednosti u popisnim listama i poslovnim

knjigama, nije prezentirana dokumentacija o utvrđenim razlikama a nije izvršeno ni usklađivanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem, na popisnim listama nisu navedeni inventurni brojevi stalnih sredstava, kao i nepostojanje adekvatne evidencije kretanja stalnih sredstava, zbog čega smatramo da popis stalnih sredstava nije izvršen u potpunosti u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

Popis stalnih sredstva, kao i usklađivanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem vršiti u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH, Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

9. Vanbilansna evidencija

Na vanbilansnoj evidenciji iskazana je imovina koja je devastirana ili se vodi sudski postupak po istoj u iznosu od 59.414.819 KM, zatim tužbe Federalnog zavoda u iznosu od 210.998.019 KM i tužbe protiv Federalnog zavoda od 558.474.411 KM, što daje ukupno stanje od 288.061.573 KM, koliko je i iskazano na vanbilansnoj evidenciji.

Iskazana imovina odnosi se na Domete penzionera koji nisu u funkciji u Sarajevu (20.179.195 KM), Bihaću (9.701.843 KM) i Tuzli (20.332.332 KM), poslovni prostor - Đački dom „Enver Šiljak“ Tuzla (1.083.548 KM) i poslovni prostor „Ključ Šik“ Sarajevo (1.562.567 KM) za kojese vode sudski sporovi oko vlasništva istog i klubovi penzionera (6.555.335 KM).

Od najznačajnijih predmeta po tužbama, a koje se vode na vanbilansnoj evidenciji ističemo: tužbu Zavoda zdravstvenog osiguranja Livno protiv Federalnog zavoda (v.s. 3.067.988 KM), radi isplate duga po osnovu razlike stope doprinosa za zdravstvenu zaštitu za korisnike penzija (donesena prvostepena presuda u korist Federalnog zavoda, predmet na žalbenom sudu); tužbu Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja protiv Federalnog zavoda, radi duga (v.s. 6.555.187 KM) za koji je zakazana glavna rasprava, tužbu Javnog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje RS radi isplate penzija (545.000.000 KM) koju je Sud BiH odbacio upućujući je na nadležnost općinskog suda u Sarajevu, tužbu Kantona Sarajevo protiv Federalnog zavoda, radi uplate doprinosa zaposlenika CSB Sarajevo (v.s. 782.638,18 KM), predmet na žalbenom sudu, prvostepena presuda u korist Zavoda; Federalni zavod protiv D. Jasenko i BSO osiguranje, radi naknade štete-regres penzija, v.s.138.016,08 KM (prvostepena presuda u korist Zavoda, predmet na drugostepenom sudu); F. Smail protiv Federalnog zavoda, radi isplate razlike mirovina, v.s. 93.978,42 KM (sve presude i revizija u korist Zavoda); Zavod zdravstvenog osiguranja Brčko distrikt protiv Federalnog zavoda, radi duga, v.s. 74.614,18 KM po osnovu regresa isplaćenih bolovanja (zakazano pripremno ročište).

10. Javne nabavke

Upravni odbor Federalnog zavoda je, Odlukom od 29.09.2014. godine, usvojio Plan javnih nabavki potrošnih roba i usluga i kapitalnih dobara za 2015. godinu u iznosu od 4.638.231 KM. Prema prezentiranim podacima, u 2015. godini provedeno je: 8 otvorenih postupaka, 22 konkurentska postupka, 1 pregovarački postupak i 47 direktnih postupaka. Vrijednost izvršenih nabavki je 2.679.527 KM, i u odnosu na plan je manje za 1.958.704 KM.

Izvršen je uvid u procedure nabavki za sedam otvorenih postupka, dva konkurentska postupka i pet direktnih postupaka. Vrijednost obuhvaćenih uzoraka je 1.170.491 KM. Na osnovu prezentirane dokumentacije nisu utvrđene nepravilnosti u primjeni Zakona o javnim nabavkama.

11. Komentar

Federalni zavod za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje se očitovao, u ostavljenom roku, na dostavljeni Nacrt Izvještaja o finansijskoj reviziji za 2015. godinu, dopisom od 24.06.2016. godine, uz koji je

priložena prateća dokumentacija. U očitovanju su navedeni komentari na kvalifikacije navedene u „Osnovi za izražavanje mišljenja“ pod tačkama od 1. do 3., kao i komentari na nalaze pod tačkama 6.2.1. i 7.2. Dostavljene komentare smo razmotrili sa dužnom pažnjom i zauzeli stav da kvalifikacija br. 2., iskazana u „Osnovi za izražavanje mišljenja“, nema značajnog materijalnog uticaja na finansijske izvještaje, pa isti prikazuju istinito i fer stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2015. godine, rezultate poslovanja i novčani tok za godinu koja završava na taj dan, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, što je inkorporirano u Konačnom Izvještaju. U vezi kvalifikacije u tački 3., koja se odnosi na popis stalnih sredstava i dalje smo mišljenja da se popisu u potpunosti ne posvećuje dužna pažnja, posebno kod unosa podataka u popisne liste, zbog čega smo zauzeli stav da se na popis skrene pažnja u Konačnom Izvještaju u dijelu „Isticanja predmeta“ Nezavisnog mišljenja revizora.

Komentar na nalaze u Izvještaju u tački 7.2. Stalna sredstva (dugoročni plasmani za stambene kredite), ne možemo prihvatiti obzirom, da smo u Izvještaju naveli da se sredstva potrebna za ostvarivanje prava i obaveza iz penzijskog i invalidskog osiguranja i za rad nosioca osiguranja, ostvaruju samo iz doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, već i iz svih vrsta prihoda Federalnog zavoda, u skladu sa članom 117. Zakona o PIO.

Rukovodilac Sektora za finansijsku reviziju:

Dunja Logo, dipl. oec.

Vođa tima:

Meliha Baručija, dipl. oec.

Član tima:

Perislav Delić, dipl. oec.

III. REZIME DATIH PREPORUKA

Izvršenom revizijom poslovanja Federalnog zavoda za 2015. godinu konstatirali smo određen broj propusta i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo sljedeće preporuke:

- 1. Poboľjšati funkcionisanje sistema internih kontrola u dijelu: praćenja i realizacije finansijskog plana, osiguranja dosljedne primjene člana 51. Zakona o PIO kod utvrđivanja isplatnog koeficijenta, praćenja realizacije ugovora o nabavci stalnih sredstava, izdvajanje sredstava za namjene koje nisu propisane Zakonom o PIO, te vršenje popisa imovine i obaveza u skladu sa zakonskim propisima.*
- 2. Potrebno je da se poduzmu aktivnosti da se kontinuirano tokom fiskalne godine prati realizacija Finansijskog plana i vrši usklađivanje Finansijskog plana posebno u dijelu da povećanje ili smanjenje prihoda istovremeno prati povećanje ili smanjenje rashoda koji se finansiraju iz tih prihoda.*
- 3. U saradnji sa Poreznom upravom nastaviti sa aktivnostima na naplati potraživanja od doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje po osnovu zaključenih sporazuma, u skladu sa Zakonom o naplati i djelimičnom otpisu dospjelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje.*
- 4. Osigurati dosljednu primjenu Zakona o budžetima u FBiH u dijelu korištenja odobrenih sredstava za kompjuterske usluge samo do visine utvrđene finansijskim planom u njegovom posebnom dijelu.*
- 5. Preispitati opravdanost ugovaranja i plaćanja fiksnog mjesečnog iznosa za pružanje kompjuterske usluge od strane „ERC ZIP“-a i Medium informatika“ d.o.o. Velika Gorica obzirom da su Ugovorom utvrđene pojedinačne cijene i vrsta usluga.*
- 6. Kod zaključivanja Okvirnog sporazuma o nabavkama unajmljivanja kompjuterskih usluga na period duži od jedne godine, osigurati dosljednu primjenu člana 17. Zakona o javnim nabavkama,*
- 7. Za unajmljivanje kompjuterske opreme - multifunkcijskih uređaja provesti sveobuhvatnu analizu ekonomičnosti, odnosno isplativosti ovakvih projekata, te kontinuirano pratiti realizaciju u okvirima zaključenog Okvirnog sporazuma.*
- 8. U saradnji sa Vladom FBiH, resornim ministarstvom i drugim relevantnim institucijama kontinuirano poduzimati aktivnosti na iznalaženju relanih mogućnosti saniranja i prevazilaženja situacije u kojoj se nalazi Federalni zavod te osiguranja njegove finansijske stabilnosti.*
- 9. Osigurati dosljednu primjenu člana 51. Zakona o PIO kod utvrđivanja isplatnog koeficijenta za obračun i isplatu penzija po Zakonu o PIO, a takođe propisati procedure za primjenu navedenog člana Zakona o PIO.*
- 10. Intenzivirati aktivnosti prema Federalnom ministarstvu za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata i ukazati na potrebu provođenja kontrole u skladu sa Zakonom o kontroli zakonitosti korištenja prava iz boračko-invalidske zaštite, kako bi se ubrzalo prevođenje privremenih rješenja u konačna.*
- 11. U saradnji sa resornim ministarstvom, poduzeti aktivnosti da se od strane Parlamenta FBiH osigura autentično mišljenje člana 126. Zakona o PIO, a u cilju dosljedne primjene zakonskih i drugih propisa vezano za način finansiranja penzija ostvarenih pod povoljnijim uslovima.*
- 12. Potrebno je u saradnji sa resornim ministarstvom, nastaviti aktivnosti u cilju otklanjanja svih nejasnoća u primjeni člana 31a i 31b, kako bi se otpočelo sa primjenom Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica u potpunosti.*
- 13. Izdavanje sredstava vršiti samo za namjene propisane Zakonom o organizaciji PIO FBiH i Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.*

- 14. Rashode i izdatke priznavati u obračunskom periodu u kojem je obaveza za plaćanje nastala i u izvještajnom periodu na koje se odnose u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, kako se ne bi narušavalo načelo modificiranog nastanka događaja.*
- 15. Izvršenje ugovora za izvođenje građevinskih radova pratiti po svim elementima ugovora i osigurati da se radovi odvijaju prema predviđenoj dinamici, a u slučaju kašnjenja u izvođenju radova iz neopravdanih razloga obračunavati ugovorene penale.*
- 16. Poduzimati mjere i aktivnosti na utvrđivanju vlasništva imovine Federalnog zavoda, na koju ima pravo raspolaganja, te na osnovu vjerodostojne dokumentacije vršiti procjenu vrijednosti imovine kako bi imovina bila istinito i fer iskazana u poslovnim knjigama.*
- 17. Osigurati trošenje sredstava Federalnog zavoda isključivo za namjene ostvarivanja prava i obaveza iz penzijskog i invalidskog osiguranja i za rad Federalnog zavoda u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.*
- 18. Popis stalnih sredstva, kao i usklađivanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem vršiti u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH, Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.*

IV. PRILOG FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Prilog 1.

Bilans stanja na dan 31.12.2015. godine			
Naziv institucije: FEDERALNI ZAVOD ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE			
Opis	31.12.2015	31.12.2014	Procenat (2/3)x100
1	2	3	4
I AKTIVA			
A) Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe (1+...+8)	58.769.055	111.041.753	52,92
1.Gotovina i plemeniti metali	6.207.352	37.245.412	16,66
2.Vrijednosni papiri			
3.Kratkoročna potraživanja	39.028.228	60.262.866	64,76
4.Kratkoročni plasmani	13.533.475	13.533.475	100
5.Financijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama			
6.Zalihe materijala i robe			
7.Zalihe sitnog inventara			
8.Kratkoročna razgraničenja			
B) Stalna sredstva (11+14+17+18)	178.583.121	190.020.176	93,98
9. Stalna sredstva	116.743.034	115.168.505	101,36
10.Ispravka vrijednosti	20.486.730	18.414.400	111,25
11.Neotpisana vrijednost stalnih sredstava (9-10)	96.256.306	96.754.105	99,48
12.Dugoročni plasmani	1.940.590	2.076.912	93,43
13.Ispravka vrijednosti dugoročnih plasmana			
14.Neotpisana vrijednost dugoročnih plasmana (12-13)	1.940.590	2.076.912	93,43
15.Vrijednosni papiri			
16.Ispravka vrijednosti vrijednosnih papira			
17.Neotpisana vrijednost vrijednosnih papira (15-16)			
18.Dugoročna razgraničenja	80.386.225	91.189.159	88,15
UKUPNO AKTIVA (A+B):	237.352.177	301.061.929	78,83
II PASIVA			
C) Kratkoročne obaveze i razgraničenja (19+...+24)	202.285.591	219.081.032	92,33
19.Kratkoročne tekuće obaveze	4.077.353	3.603.037	113,16
20.Obaveze po osnovu vrijednosnih papira			
21.Kratkoročni krediti i zajmovi			
22.Obaveze prema zaposlenicima	158.004.943	153.711.156	102,79
23.Financijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama			
24.Kratkoročna razgraničenja	40.203.295	61.766.839	65,08
D) Dugoročne obaveze i razgraničenja (25+26+27)	80.386.225	91.189.159	88,15
25.Dugoročni krediti i zajmovi			
26.Ostale dugoročne obaveze			
27.Dugoročna razgraničenja	80.386.225	91.189.159	
E) Izvori stalnih sredstava (28+29+30+31-32)	-45.319.639	-9.208.262	492,16
28.Izvori stalnih sredstava	81.203.246	81.518.905	99,61
29.Ostali izvori sredstava	15.053.060	15.235.200	98,80
30.Izvori sredstava rezervi			
31.Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima			
32.Neraspoređeni višak rashoda nad приходima	141.575.945	105.962.367	133,61
UKUPNO PASIVA:	237.352.177	301.061.929	78,83

Rukovodstvo je Bilans stanja na dan 31.12.2015. godine odobrilo dana 26.02.2016. godine.

Direktor
mr.sc. Zijad Krnjić

Prilog 2.

Godišnji izvještaj o izvršenju Budžeta za 2015. godinu					
Naziv institucije: FEDERALNI ZAVOD ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE					
Opis	Planirano	Ostvareno		Odst. (3-2)	Proc.3/2 x100
		u tekućoj godini	u prethodnoj godini		
1	2	3	4	5	6
I. PRIHODI I PRIMICI	1.887.020.965	1.841.016.611	1.791.596.334	-46.004.354	97,56
A. PRIHODI OD POREZA (1+2+3+4+5+6+7+8)	1.609.071.332	1.588.905.977	1.547.886.165	20.165.355	98,76
1. Porez na dobit pojedinca i preduzeća					
Porezi na dobit pojedinaca (zaostale uplate)					
Porezi na dobit preduzeća					
Porez na dobit banaka i drugih finansijskih org. I druš.za osiguranje i reosiguranje imovine i lica, pravnih lica iz oblasti elektroprivrede pošte i telekomunikacija i pravnih lica iz oblasti igara na sreću i ostalih preduzeća					
2. Doprinosi za socijalnu zaštitu	1.609.071.332	1.588.905.977	1.547.886.165	20.165.355	
3. Porezi na plaću i radnu snagu					
4. Porez na imovinu					
5. Domaći porezi na dobra i usluge (zaostale obaveze na osnovu poreza na promet dobara i usluga					
6. Porez na dohodak					
7. Prihodi od indirektnih poreza					
8. Ostali porezi					
B. NEPOREZNI PRIHODI (9+10+11)	4.935.000	3.555.795	4.291.582	-1.379.205	72,05
9. Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika		3.188.362	3.917.381		
Prihodi od nefinansijskih javnih preduzeća i finansijskih javnih institucija	400.000	369.714	378.457	30.286	92,42
Ostali prihodi od imovine	4.535.000	2.818.616	3.537.482	1.716.384	62,15
Kamate i dividende primljene od pozajmica i učešća u kapitalu					
Naknade primljene od pozajmica i učešća u kapitalu					
Prihodi od pozitivnih kursnih razlika		32	1.442		
Prihodi od privatizacije					
Prihodi po osnovu premije i provizije za izdatu garanciju					
10. Naknade, takse i prihodi od pružanja javnih usluga	415.000	367.432	374.200	47.568	88,54
Administrativne takse					
Sudske takse					
Komunalne naknade i takse					
Ostale budžetske naknade i takse					
Naknade i takse po federalnim zakonima i drugim propisima					
Prihodi od pružanja javnih usluga (prihodi od vlastitih djelatnosti korisnika proračuna i vlastiti prihodi)	415.000	367.432	374.200	47.568	
Neplanirane uplate -prihodi					
11. Novčane kazne (neporeske prirode)					
C. KAPITALNI PRIMICI (12)	36.438.936		390.420		
12. Kapitalni primici od prodaje stalnih sredstava	36.438.936		390.420		
Primici od prodaje stalnih sredstava			390.420		
Primici od prodaje federalnih robnih rezervi					

	Ostali kapitalni primici					
	D.TRANSFERI I DONACIJE (13+14+15+16+17)	236.575.697	248.554.839	239.028.167	11.979.142	105,06
13.	Primljeni tekući transferi od inostranih vlada i međunarodnih organizacija					
	Primljeni tekući transferi od inostranih vlada i međunarodnih organizacija					
14.	Primljeni tekući transferi od ostalih nivoa vlasti	236.575.697	248.554.839	239.028.167		
	Primljeni tekući transferi od ostalih nivoa vlasti	236.575.697	248.554.839	239.028.167		
15.	Donacije					
	Donacije					
16.	Prihodi po osnovu zaostalih obaveza					
17.	Primljeni kapitalni transferi od inostranih vlada i međunarodnih organizacija					
	Primljeni kapitalni transferi od inostranih vlada i međunarodnih organizacija					
	Primljeni kapitalni od ostalih nivoa vlasti					
	Primljeni kapitalni transferi od nevladinih izvora					
	E. PRIMLJENE OTPLATE DANIH ZAJMOVA I POVRATA UČEŠĆA U KAPITALU (18)					
18.	Primici od finansijske imovine					
	Primljene otplate od pozajmljivanja drugim nivoima vlade					
	Primljene otplate od pozajmljivanja pojedincima i neprofitnim organizacijama					
	Primljene otplate od pozajmljivanja javnim preduzećima					
	Povrat od učešća u dionicama javnih preduzeća					
	Povrat od učešća u dionicama privatnih preduzeća i u zajedničkim ulaganjima					
	Primljene otplate od ostalih vidova domaćeg pozajmljivanja					
	Primljene otplate od pozajmljivanja u inostranstvo					
	PRIHODI I PRIMICI (A+B+C+D+E)	1.887.020.965	1.841.016.611	1.791.205.914	-46.004.354	97,56
	II. RASHODI PO EKONOMSKIM KATEGORIJAMA	1.887.020.965	1.876.630.189	1.834.464.346	-10.390.776	0,99
	F. TEKUĆI RASHODI (1+2+3+4+5)	1.884.065.965	1.874.873.518	1.833.052.141	363.730	99,51
1.	Plaće i naknade troškova zaposlenih	23.326.000	22.962.270	23.193.262	246.916	98,44
	Bruto plaće i naknade	19.925.000	19.678.084	19.908.201	246.916	98,76
	Naknade troškova zaposlenih i skupštinskih zastupnika	3.401.000	3.284.186	3.285.061	116.841	96,56
2.	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	2.100.000	2.075.310	2.099.422	24.690	98,82
3.	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge	14.926.277	14.278.432	14.385.879	647.845	95,65
	Putni troškovi	170.000	133.660	123.339	36.340	78,62
	Izdaci za energiju	675.442	666.383	565.022	9.059	98,66
	Izdaci za komunikaciju i komunalne usluge	7.969.920	7.819.907	7.997.233	150.013	98,11
	Nabavka materijala i sitnog inventara	401.499	328.985	327.852	72.514	81,94
	Izdaci za usluge prevoza i goriva	128.000	75.691	97.792	52.309	59,31
	Unajmljivanje imovine, opreme i nematerijalne imovine	315.000	280.181	215.517	34.819	88,94
	Izdaci za tekuće održavanje	605.630	510.701	509.426	94.929	84,32
	Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa	713.500	474.114	315.984	239.386	66,44
	Ugovorene i druge posebne usluge	3.947.286	3.988.810	4.233.713	41.524	101,05
4.	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	1.843.713.689	1.835.557.506	1.793.373.578	8.156.183	99,55

	Tekući transferi drugim nivoima vlasti					
	Tekući transferi pojedincima	1.843.258.689	1.835.151.406	1.792.744.471	8.107.283	99,56
	Tekući transferi neprofitnim organizacijama	455.000	406.100	629.107	48.900	89,25
	Subvencije javnim preduzećima					
	Subvencije privatnim preduzećima i poduzetnicima					
	Subvencije finansijskim institucijama					
	Tekući transferi u inostranstvo					
	Drugi tekući rashodi					
5.	Izdaci za kamate					
	Kamate na pozajmice primljene kroz Državu					
	Izdaci za inostrane kamate					
	Kamate na domaće pozajmljivanje					
	Izdaci za kamate vezane za dug po izdanim garancijama					
	G. KAPITALNI IZDACI (6+7)	2.955.000	1.756.671	1.412.205	-1.198.329	59,44
6.	Izdaci za nabavku stalnih sredstava			1.412.205		
	Nabavka šuma, zemljišta i višegodišnjih zasada					
	Nabavka građevina	955.000	571.616	139.268	-383.384	59,85
	Nabavka opreme	2.000.000	1.185.055	1.272.937	-814.945	59,25
	Nabavka ostalih stalnih sredstava					
	Nabavka stalnih sredstava u obliku prava					
	Rekonstrukcija i investiciono održavanje					
7.	Kapitalni transferi					
	Kapitalni transferi drugim nivoima vlasti					
	Kapitalni transferi pojedincima					
	Kapitalni transferi neprofitnim organizacijama					
	Kapitalni transferi javnim preduzećima					
	Kapitalni transferi privatnim pred. i poduzetnicima					
	Kapitalni transferi finansijskim institucijama					
	Kapitalni transferi u inostranstvo					
	H. OSTALE ISPLATE (8)					
8.	Izdaci za finansijsku imovinu					
	Pozajmljivanje drugim nivoima vlasti					
	Pozajmljivanja pojedincima i neprofitnim organizacijama i privatnim preduzećima					
	Pozajmljivanje javnim preduzećima					
	Izdaci za kupovinu dionica javnih preduzeća					
	Izdaci za kupovinu dionica privatnih preduzeća i učešće u zajedničkim ulaganjima					
	Ostala domaća pozajmljivanja					
	Pozajmljivanja u inostranstvo					
9.	Tekuća rezerva					
	RASHODI PO EKONOMSKIM KATEGORIJAMA (F+G+H)	1.887.020.965	1.876.630.189	1.834.464.346	-10.390.776	0,99
	VIŠAK PRIHODA NAD RASHODIMA (SUFICIT) (I-II)					
	VIŠAK RASHODA NAD PRIHODIMA (DEFICIT) (II-I)		35.613.578	42.868.012		
	Višak rashoda pokriva se:					
	a) iz kredita					
	b) iz viška prihoda prošlih godina					
	c) ostalo					
	I. PRIMLJENI KREDITI I ZAJMOVI (10+11)					
10.	Primici od dugoročnog zaduživanja					
	Zajmovi primljeni kroz Državu					
	Primici od inostranog zaduživanja					
	Primici od domaćeg zaduživanja					

11. Primici od kratkoročnog zaduživanja					
Zajmovi primljeni kroz Državu					
Primici od inostranog zaduživanja					
Primici od domaćeg zaduživanja					
J. OTPLATE PRIMLJENIH ZAJMOVA I KREDITA					
12. Izdaci za otplate dugova					
Otplate dugova primljenih kroz Državu					
Spoljne otplate					
Otplate domaćeg pozajmljivanja					
Otplate unutarnjeg duga					
Otplate duga po izdatim garancijama					
III.FINANSIRANJE (I - J)					

Rukovodstvo je Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2015. godinu odobrilo dana 26.02.2016. godine

Direktor
mr.sc. Zijad Krnjić

Prilog 3.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA Period izvještavanja od 01.01 do 31.12.2015. godine		
Naziv institucije: FEDERALNI ZAVOD ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE KM		u
Redni broj	Pozicija	Iznos
1	2	3
	I NOVČANI PRIMICI	
1	Prihodi (od 2 do 5)	1.873.190.506
2	Prihodi od poreza	1.601.181.819
3	Neporezni prihodi	23.453.848
4	Tekući transferi (transferi i donacije)	248.554.839
5	Prihodi po osnovu zaostalih obaveza	
6	Kapitalni primici i transferi (7 + 8)	
7	Kapitalni primici od prodaje stalnih sredstava	
8	Primljeni kapitalni transferi od inostranih vlada i međunarodnih organizacija	
9	Finansiranje (od 10 do 12)	
10	Primici od finansijske imovine	
11	Primici od dugoročnog zaduživanja	
12	Primici od kratkoročnog zaduživanja	
13	UKUPNI NOVČANI PRIMICI (1 + 6 + 9)	1.873.190.506
	II NOVČANE ISPLATE	
14	Rashodi (od 15 do 20)	1.902.471.895
15	Plaće i naknade troškova zaposlenih	22.954.972
16	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	2.068.729
17	Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge	13.811.415
18	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	1.863.636.779
19	Kapitalni transferi	
20	Izdaci za kamate	
21	Kapitalni izdaci (redni broj 22)	1.756.671
22	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	1.756.671
23	Finansiranje (24 + 25)	
24	Izdaci za finansijsku imovinu	
25	Izdaci za otplate dugova	
26	UKUPNE NOVČANE ISPLATE (14 + 21 + 23)	1.904.228.566
27	NETO NOVČANI PRIMICI / ISPLATE (13 - 26) ili (26 - 13)	31.038.060
28	SALDO NOVCA NA POČETKU GODINE	37.245.412
29	SALDO NOVCA NA KRAJU GODINE (27 + 28)	6.207.352

Rukovodstvo je Izvještaj o novčanim tokovima za period izvještavanja od 01.01. do 31.12.2015. godine odobrilo dana 26.02.2016.godine.

Direktor
mr.sc. Zijad Krnjić